

Algemeen ambtsbericht Sri Lanka

mei 2003

Directie Personenverkeer, Migratie en Vreemdelingenzaken
Afdeling Asiel- en Migratiezaken
Den Haag

Inhoudsopgave

pagina

1.	Inleiding	4
2.	Recente ontwikkelingen	5
2.1	<i>Politieke ontwikkelingen</i>	5
2.2	<i>Vredesbesprekingen</i>	6
2.3	<i>Veiligheidssituatie</i>	10
3.	Mensenrechten	13
3.1	<i>Juridische context</i>	13
3.1.1	Verdragen en protocollen	13
3.1.2	Nationale wetgeving	13
3.2	<i>Toezicht</i>	15
3.3	<i>Naleving en schendingen</i>	16
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting	16
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering	17
3.3.3	Vrijheid van godsdienst en overtuiging	18
3.3.4	Bewegingsvrijheid	19
3.3.5	Rechtsgang	21
3.3.6	Arrestaties en detenties	22
3.3.7	Mishandeling en foltering	24
3.3.8	Verkrachtingen	25
3.3.9	Verdwijningen	26
3.3.10	Buitengerechtelijke executies en politieke moorden	26
3.3.11	Doodstraf	26
3.3.12	Bestrafing van mensenrechtenschenders	27
3.4	<i>Positie van specifieke groepen</i>	27
3.4.1	Plantage-Tamils	27
3.4.2	Vrouwen	28
3.4.3	Minderjarigen	28
3.4.4	Dienstplichtigen en militairen	30

4.	Migratie	32
4.1	<i>Opvang van binnenlands ontheemden</i>	32
4.2	<i>Terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers</i>	32
4.3	<i>Beleid van andere westerse landen</i>	34
4.4	<i>UNHCR-positie</i>	35
5.	Samenvatting	36
	<i>Bijlage I: Geraadpleegde bronnen</i>	37
	<i>Bijlage II: Lijst van afkortingen</i>	40

1. Inleiding

Dit algemeen ambtsbericht geeft een beschrijving van de recente situatie in Sri Lanka, voor zover van belang voor de beoordeling van asielverzoeken en voor de beoordeling van de vraag of terugkeer van afgewezen asielzoekers verantwoord is. De laatste beschrijving van de situatie in Sri Lanka werd de Staatssecretaris van Justitie toegezonden op 15 mei 2002. Voor zover niet anders vermeld, is hetgeen in het ambtsbericht van 15 mei 2002 staat, nog steeds van kracht. Het onderhavige rapport beslaat de periode mei 2002 tot en met april 2003.

Dit ambtsbericht is deels gebaseerd op informatie van openbare bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, verschillende niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse ambassade in Colombo aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar dergelijke bronnen zijn vermeld, is de tekst in veel gevallen ook gebaseerd op informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

Na deze inleiding worden in hoofdstuk twee recente ontwikkelingen geschetst op het vlak van politiek en veiligheid in Sri Lanka.

Hoofdstuk drie geeft een overzicht van de mensenrechtensituatie in Sri Lanka. Na een beschrijving van de wettelijke garanties en internationale verdragen waarbij Sri Lanka partij is, komen de mogelijkheden van toezicht aan de orde. In paragraaf drie volgt de eigenlijke beschrijving van de mensenrechtensituatie. In dit hoofdstuk wordt bovendien de positie van bepaalde specifieke groepen in de Srilankaanse samenleving belicht.

In hoofdstuk vier komen de oorzaken van migratie, het beleid van andere westerse landen inzake asielzoekers uit Sri Lanka en activiteiten van internationale organisaties aan de orde.

Een algehele samenvatting volgt in hoofdstuk vijf.

2. Recente ontwikkelingen

2.1 Politieke ontwikkelingen

Tijdens de verslagperiode is het vredesproces om het sinds 1983 woedende conflict tussen de *Liberation Tigers of Tamil Eelam* (LTTE) en de Srilankaanse autoriteiten te beëindigen, voortgezet.

Op 9 december 2001 werd Ranil Wickremasinghe van het *United National Front* (UNF) benoemd tot minister-president. Hij vormde een coalitie met de leden van het *Sri Lanka Muslim Congress* (SLMC). Na zijn aantreden heeft Wickremasinghe een aantal maatregelen ter bevordering van het vredesproces genomen. Dit resulteerde vanaf december 2001 in een tijdelijk staakt-het-vuren tussen de LTTE en de regeringstroepen, dat op 22 februari 2002 formeel in een akkoord werd vastgelegd. Dit staakt-het-vuren voor onbepaalde tijd dat vanaf 23 februari 2002 van kracht is, wordt tot op heden gehandhaafd. Noorwegen leidt de *Sri Lanka Monitor Mission* (SLMM), een monitormissie die toeziet op handhaving van het staakt-het-vuren akkoord.

Opheffing verbod LTTE

Op 10 april 2002 verklaarde Velupillai Prabhakaran, de leider van de LTTE, tijdens een persconferentie dat het verbod op de LTTE opgeheven moest zijn, alvorens vredesbesprekingen plaats zouden kunnen vinden.¹ Op 30 mei 2002 kondigde de regering aan dat het verbod op de LTTE opgeheven zou worden, zodra de LTTE zou instemmen met een datum voor directe vredesbesprekingen. Op 4 september 2002 werd het verbod op de LTTE opgeheven.²

Opstelling van de President

President Kumaratunga heeft gedurende de verslagperiode meerdere malen verklaard weliswaar achter het vredesproces te blijven staan, maar van mening te zijn dat te snel concessies worden gedaan aan de LTTE en dat de regering haar niet voldoende over de gang van zaken informeert. Een ander kritiekpunt betreft het feit dat geen lid van de *People's Alliance* (PA, de partij van president Kumaratunga) deel mag uitmaken van de delegatie die de vredesonderhandelingen met de LTTE voert of als waarnemer bij deze onderhandelingen wordt uitgenodigd. De samenwerking tussen premier Wickremasinghe en de president verloopt niet altijd even goed. Het gevaar blijft aanwezig dat de president, binnen de grenzen van haar democratische bevoegdheden, de huidige regering zal vervangen door een regering waarin haar rol verzekerd zal zijn en die tevens minder compromisbereid zal zijn jegens de LTTE.³ De aanvankelijke vrees dat zij haar bevoegdheid het parlement te ontbinden nadat het één jaar in functie is, zou gaan gebruiken is vooralsnog niet uitgekomen. Dergelijke ontwikkelingen zouden het

¹ Zie hiertoe het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van 15 mei 2002, p.8.

² *ANP, Reuters*, 4 en 5 september 2002.

³ *Economist Intelligence Unit*, oktober - december 2002.

vredesproces kunnen frustreren. Om de macht van de president enigszins in te perken heeft de regering gedurende de verslagperiode een amendement op de grondwet voorgesteld. Deze grondwetswijziging (de afschaffing van de *executive presidency* betreffende) was overigens ook een wens van de PA tijdens verkiezingscampagne in 2001.

Voorgestelde grondwetswijziging

In september 2002 keurde het Srilankaanse kabinet een grondwetswijziging goed waarmee de macht van de president ingeperkt zou worden. De wijziging stelde voor dat het parlementariërs toegestaan moest worden in bepaalde zaken volgens hun geweten te stemmen in plaats van de partijlijn te volgen. Onder de huidige grondwet verliest een parlementariër die niet volgens de partijlijn stemt zijn zetel. Het voorstel had tot doel te voorkomen dat de president willekeurig het parlement kon ontbinden. Het amendement werd ook voorgelegd aan het Srilankaanse Hooggerechtshof om te bepalen of het al dan niet kon worden ingevoerd. Eind oktober bepaalde het Hooggerechtshof dat stemmen volgens het geweten illegaal zou zijn.⁴ Wetgeving waarmee de mogelijkheden van de president tot het willekeurig kunnen ontbinden van het parlement zouden worden beperkt, vergden een tweederde meerderheid in het parlement alsmede een nationaal referendum voordat zij wet zouden zijn, zo bepaalde het Hooggerechtshof. Deze uitspraak was een serieuze klap voor de regering, omdat het hiermee vrijwel onmogelijk werd de macht van de president in te perken.

2.2 Vredesbesprekingen⁵

Vanaf september 2002 worden directe vredesbesprekingen gehouden tussen vertegenwoordigers van de Srilankaanse regering en de LTTE. Noorwegen treedt tijdens deze besprekingen op als facilitator. Namens de LTTE is Anton Balasingam de belangrijkste onderhandelaar. Namens de regering voert de voormalige minister van Binnenlandse Zaken G.L Peiris, de onderhandelingen. Per ronde schuiven verschillende deelnemers aan die kennis van zaken over specifieke onderwerpen die in de desbetreffende ronde ter sprake komen. De aanpak van de besprekingen is dat allereerst minder controversiële onderwerpen worden besproken zodat op die wijze een bepaald vertrouwen tussen de partijen wordt gecreëerd. Moeilijke onderwerpen waarbij één partij of beide partijen een deel van hun macht moeten opgeven, worden in een later stadium besproken. De gespreksronden zijn tot op heden in een goede sfeer verlopen waarbij beide partijen zich uiteindelijk pragmatisch opstelden.

Eerste ronde: september 2002

Halverwege september 2002 vond in Thailand de eerste ronde van vredesbesprekingen plaats tussen vertegenwoordigers van de regering en van de LTTE. De besprekingen richtten zich met name op het herstel van de door de oorlog verwoeste gebieden in het noorden en oosten van Sri Lanka en op de voortzetting van het staakt-het-vuren tussen de

⁴ *Economist Intelligence Unit*, november 2002

⁵ Zie voor de voortgang van het vredesproces en de deelnemers aan de onderhandelingen ook: www.peaceinsrilanka.org

partijen. Belangrijke zaken zoals politieke hervormingen die nodig waren om het conflict op te lossen maakten geen onderdeel uit van de agenda. Na afloop verklaarde de belangrijkste onderhandelaar van de LTTE, Anton Balasingam, dat de LTTE de eis tot vorming van een eigen staat (*Tamil Eelam*) had laten vallen en dat autonomie voor de Tamil-gebiedsdelen in Sri Lanka het doel van de LTTE was.⁶

Tweede ronde: november 2002

Van 31 oktober tot 3 november 2002 werd in Thailand de tweede ronde van de vredesbesprekingen gehouden. Tijdens deze tweede ronde werd overeengekomen dat een drietal commissies zou worden opgericht: een commissie die onderzoek gaat doen naar de rehabilitatiebehoefte in de door de oorlog getroffen gebieden (*Sub-Committee on Immediate Humanitarian and Rehabilitation Needs (SIHRN)*); een commissie die militaire deëscalatie moet bevorderen (*Sub-Committee on De-escalation*) en een commissie die een studie moet gaan doen naar de politieke vraagstukken die voortkomen uit het conflict.⁷ Na afloop verklaarde Anton Balasingam dat de LTTE er naar streeft opgenomen te worden in de politieke 'mainstream' van Sri Lanka en bereid was andere politieke partijen in de door hen gecontroleerde gebieden te accepteren.

Derde ronde: december 2002

Van 2 tot en met 5 december 2002 werd de derde onderhandelingsronde gehouden in de Noorse hoofdstad Oslo. Tijdens deze ronde kwamen drie thema's aan de orde, te weten consolidatie van het staakt-het-vuren, humanitaire en rehabilitatiehulp en politieke kwesties. De partijen zijn overeengekomen dat met betrekking tot de toekomstige staatsstructuur gezocht wordt naar een federale structuur binnen een verenigd Sri Lanka. Hierbij dient uitgegaan te worden van interne zelfbeschikking in gebieden die historisch bewoond worden door de Tamil sprekende bevolking. Ook werd tijdens deze ronde besloten tot de oprichting van de *Sub-Committee on Gender*. Dit comité werd opgericht om een actieve participatie van vrouwen bij het vredesproces te bevorderen.

Vlak voor aanvang van deze ronde werd de moslimleider Rauf Hakeem door zijn partij de SLMM teruggeroepen naar Sri Lanka vanwege kritiek binnen de moslimpartijen op zijn functioneren bij de vredesbesprekingen. Hakeem neemt deel aan de besprekingen om de positie van de moslims te waarborgen. In moslimkringen werd de houding van Hakeem als te toegeeflijk gezien waardoor de moslims in een nieuwe staatsstructuur weinig invloed zouden hebben.⁸

Vierde ronde: januari 2003

Van 6 tot 9 januari 2003 werd de vierde ronde van de vredesbesprekingen gehouden in Thailand. Tijdens deze ronde werden onder meer afspraken gemaakt over de hervestiging van burgers die in gebieden buiten de zogenaamde *High Security Zones* (zie paragraaf 2.3) uit hun huizen waren verdreven door het Srilankaanse leger. Het Srilankaanse leger zou zich uit deze gebieden terugtrekken. Ook kwamen beide partijen overeen dat Ian Martin, de voormalige voorman van *Amnesty International*, aanwezig zou zijn bij

⁶ Reuters, Associate Press, ANP, 22 september 2002.

⁷ www.peaceinsrilanka.org

⁸ Reuters, ANP, 2 december 2002.

volgende vredesbesprekingen om bij mensenrechtenaspecten een begeleidende rol te spelen. Het Internationale Rode Kruis werd toegestaan onderzoek in te stellen naar verdwenen personen met zowel een Singalese als Tamil-achtergrond. De Wereldbank gaat optreden als beheerder van het *North East Reconstruction Fund* (NERF), het fonds opgericht in het kader van het vredesproces en gefinancierd door donorlanden, waaruit de wederopbouw van de voormalige conflictgebieden gefinancierd gaat worden.⁹

De LTTE gaf tijdens deze besprekingen aan dat zij een politieke commissie had opgericht die onderzoek gaat doen naar bestuurlijke en federale stelsels in andere landen teneinde na te gaan welk stelsel op de door hen gecontroleerde gebieden toegepast zou kunnen worden.

Vijfde ronde: februari 2003

Deze vredesbesprekingen werden op 7 en 8 februari 2003 gehouden in de Noorse ambassade te Berlijn en leverden weinig nieuwe ontwikkelingen op. Tijdens deze bijeenkomst spraken beide partijen hun verontrustheid uit over de diverse incidenten die met name op zee de veiligheidssituatie negatief beïnvloedden (zie paragraaf 2.3). Bij deze besprekingen werd wel een aantal afspraken gemaakt waaraan de LTTE zich committeerde. Zo beloofde de LTTE te stoppen met het rekruteren van minderjarigen en te starten met het terugzenden van minderjarigen naar hun families. Ook beloofde de LTTE land dat in het verleden tot de moslims toebehoorde, terug te geven en dat zij geen belastingen meer zou heffen op ontwikkelingsprojecten die worden gefinancierd door donoren van de Srilankaanse autoriteiten.

Zesde ronde: maart 2003

Van 18-21 maart 2003 werd de zesde ronde van de vredesbesprekingen gehouden in Hakone, Japan. Er werd besloten tot het voeren van besprekingen tussen vertegenwoordigers van de marine en de LTTE, zodat afspraken gemaakt kunnen worden met betrekking tot het respecteren van het staakt-het-vuren akkoord. Hierbij werd ook besloten tot het versterken van het mandaat van de SLMM, waardoor de SLMM preventieve maatregelen kan nemen bij dreigende confrontaties. Ian Martin, de mensenrechtenadviseur van de onderhandelende partijen, is verzocht voor de bijeenkomst in april de volgende aspecten van zijn mensenrechtenplan te presenteren: verklaring met betrekking tot mensenrechten en humanitaire principes, trainingsprogramma mensenrechten ten behoeve van LTTE-kaders en overheids-, politie- en gevangenispersoneel en ten slotte voorstellen ter versterking van de *Human Rights Commission* (HRC) van Sri Lanka. De moslimleider Rauf Hakeem nam weer deel aan deze besprekingen. Hij kwam met de LTTE-vertegenwoordigers overeen dat een separate bijeenkomst zal worden gehouden waar de deelname van de moslimgemeenschap in het vredesproces besproken zal gaan worden.

Zevende ronde

Op 21 april 2003 kondigde de LTTE dat zij de vredesbesprekingen met de autoriteiten tijdelijk opschortten en eveneens niet zouden deelnemen aan een vergadering over

⁹ www.peaceinsrilanka.org

humanitaire zaken. De LTTE verklaarde dit te doen uit onvrede over de trage implementatie van eerder gemaakte afspraken die de leefomstandigheden van de Tamils moeten verbeteren. Daarnaast was men ontevreden over het feit dat de LTTE tijdens een eerder in april in Washington gehouden conferentie over de ontwikkeling van Sri Lanka, niet werd toegelaten omdat de LTTE door de VS nog altijd op de lijst van terroristische organisaties is geplaatst. Zowel de LTTE als de regering hebben verklaard dat het een tijdelijke opschorting betrof en dat de LTTE niet van plan is zich definitief uit het vredesproces terug te trekken of het staakt-het-vuren te verbreken. Gedurende mei 2003 hebben verschillende landen waaronder de Verenigde Staten, India en Australië, alsmede de Europese Unie en de Verenigde Naties, de LTTE opgeroepen terug te keren naar de onderhandelingstafel.

Verdere voortgang

Vooralsnog is het moeilijk in te schatten hoe het verdere vredesproces zal verlopen en welke gevolgen dit zal hebben voor de staatsstructuur van Sri Lanka. Het lijkt erop dat men toewerkt naar een staatsvorm waarbij de Tamilregio een deel wordt binnen een federaal Sri Lanka. De opschorting van de onderhandelingen wordt gezien als een tijdelijke 'set-back' en heeft tot op heden niet geleid van een verslechtering van de veiligheidssituatie. In het algemeen is de stemming in Sri Lanka optimistisch en ziet men dit proces als de mogelijkheid om een einde te maken aan het conflict. De belangrijkste partijen, te weten de LTTE en de regering hebben zich gecommitteerd aan het vredesproces, een groot deel van de bevolking steunt dit proces en ook de internationale gemeenschap oefent druk op beide partijen uit om het vredesproces voort te zetten. Mogelijke belemmeringen voor het vredesproces zijn: de positie van president Kumaratunga, het feit dat niet alle partijen, zoals bijvoorbeeld aanhangers van de *People's Alliance* van Kumaratunga en de moslimgemeenschap voldoende betrokken zijn bij het vredesproces en de vraag in hoeverre de LTTE oprecht is met haar vredeswens. Gedurende het staakt-het-vuren zijn er diverse incidenten geweest waaruit bleek dat de LTTE bepalingen uit het staakt-het-vuren akkoord ontdukte (zie ook paragraaf 2.3). Daarnaast is de LTTE gedurende de verslagperiode doorgegaan met de rekrutering van onder meer minderjarigen (zie ook paragraaf 3.3.3). De Srilankaanse autoriteiten hebben zich in zijn algemeenheid zeer goed aan het staakt-het-vuren akkoord gehouden.

Rol van Noorwegen

Noorwegen heeft zijn faciliterende rol in het overleg tussen de Srilankaanse regering en de LTTE voortgezet en wordt door beide partijen volledig geaccepteerd. Vanuit kringen die oppositie voeren tegen het vredesproces, zoals bijvoorbeeld de *Janatha Vimukthi Perumana* (=JVP, *People's Liberation Front* of Volksbevrijdingsfront) en de boeddhistische monniken is wel kritiek op Noorwegen. Zij verwijten Noorwegen zich te mengen in binnenlandse aangelegenheden van Sri Lanka en teveel de kant van de LTTE te kiezen. Deze partijen zijn nationalistisch ingesteld en vrezen een opsplitsing van Sri Lanka in een Tamildeel en een Singalees deel. Tijdens diverse door de monniken en de JVP georganiseerde betogingen voor de Noorse ambassade in Colombo is enkele malen de Noorse vlag verbrand.

Rol van India

Van 8 tot 12 juni 2002 bezocht premier Wickremasinghe India, alwaar hij onder meer ontmoetingen had met de Indiase premier Atal Bihari Vajpayee en de minister van Buitenlandse Zaken Jaswant Singh. De Indiase regering verklaarde de vredesinitiatieven van de Srilankaanse regering volledig te ondersteunen. Uit angst voor mogelijke gevolgen in de Indiase deelstaat Tamil Nadu en vanwege de moord op de Indiase premier Rajiv Gandhi in 1990 die door de LTTE zou zijn uitgevoerd, volgt India de toenadering tot de LTTE met enige argwaan.

2.3 Veiligheidssituatie

Gedurende de verslagperiode is zoals hiervoor gemeld het staakt-het-vuren van kracht gebleven. De veiligheidssituatie in Sri Lanka is gedurende de verslagperiode significant verbeterd. De bewegingsvrijheid in het gehele land is sterk verbeterd en het merendeel van de checkpoints is verdwenen. Er bevinden zich veel minder militairen op straat. De paramilitaire groeperingen zijn grotendeels ontwapend en houden zich rustig. De LTTE heeft geen (zelfmoord-)aanslagen meer gepleegd en er zijn geen willekeurige arrestaties meer verricht. Desalniettemin heeft zich een aantal incidenten voorgedaan tussen LTTE-strijders en veiligheidstroepen van de regering. Deze incidenten hebben zich grotendeels op zee afgespeeld. Na ieder incident werden er persverklaringen door beide partijen uitgegeven waarbij werd verklaard dat dergelijke incidenten te verwachten zijn op de weg naar vrede, maar dat ze de verdere ontwikkelingen van het vredesproces niet belemmeren. De paramilitaire groeperingen zijn grotendeels ontwapend en hebben zich gedurende de verslagperiode zeer kalm gehouden. Er zijn voor zover bekend geen meldingen geweest van gedwongen werkzaamheden in opdracht van de paramilitaire groeperingen. In Colombo hebben zich gedurende de verslagperiode geen incidenten in relatie met het conflict voorgedaan.

High Security Zones

Een *High Security Zone* (HSZ) is een gebied dat is gelegen om bijvoorbeeld een legerkamp of om een strategisch belangrijk doel. Deze gebieden, die in het verleden veelal bewoond waren, zijn gedurende het conflict ontruimd.¹⁰ Nu het vredesproces zo voorspoedig verloopt, willen mensen terugkeren naar hun woningen die ook in de HSZ kunnen liggen. De LTTE is van mening dat voormalige bewoners inderdaad moeten kunnen terugkeren. Het Srilankaanse leger daarentegen vindt dit nog te vroeg en vreest dat bewoning van de HSZ bij een eventuele hervatting van de strijd belemmeringen kan veroorzaken of dat LTTE'ers zelfs infiltreren in de HSZ om dichterbij de strategische doelen van het leger te komen. Tijdens de vierde gespreksronde werd over deze HSZ de afspraak gemaakt dat het Srilankaanse leger de HSZ gaat verlaten. Er werd echter geen termijn afgesproken waarbinnen dit moet gebeuren.

¹⁰ Zie hiertoe onder meer de *Sri Lanka Monitor*, (juli 2002), p.2.

Incidenten

Op 9 oktober 2002 opende de politie in het district Ampara in het oosten van Sri Lanka het vuur op een menigte die op weg was naar een kamp van de *Special Task Force* (STF). Bij dit incident kwamen zeven Tamils om het leven en raakten twintig Tamils gewond. De menigte kwam op de been vanwege de vermeende mishandeling van twee rebellen in het desbetreffende STF-kamp.¹¹ De SLMM heeft getracht de ontstane spanning te minimaliseren en de regering heeft het conflict afgedaan als te verwachten in de context van het langdurige conflict.

Op 7 februari 2003 bliezen drie Tamilrebellen hun schip op vlak voordat vredesmonitoren van de SLMM aan boord wilden komen voor inspectie van het schip. De Tamilrebellen kwamen hierbij om het leven, terwijl de vredesmonitoren zichzelf redden door overboord te springen. De SLMM verklaarde later dat duidelijk was dat het schip wapens vervoerde en dat het hier een schending van het staakt-het-vuren akkoord betekende.¹²

Rebellen van de LTTE schoten op 15 februari 2003 op Jaffna-schiereiland een soldaat van het Srilankaanse leger dood. De LTTE verklaarde later dat de soldaat zich gewapend in het door hen gecontroleerde gebied bevond en een aanval wilde uitvoeren op een patrouille van de LTTE. Twee andere soldaten slaagden erin te ontsnappen. Het Srilankaanse leger ontkende dat de soldaten zich in rebellegebied bevonden.¹³

Op 10 maart 2003 bracht de Srilankaanse marine voor de Noordoost-kust van Sri Lanka een schip van de Tamil Tijgers tot zinken. De marine verdacht het schip ervan wapens te smokkelen naar het gebied dat onder controle staat van de regering. Het staakt-het-vuren akkoord verbiedt dit. In een open brief van Thamilselvan, de leider van de politieke vleugel van de LTTE, aan de Srilankaanse minister van Defensie, werd verklaard dat bij de aanval en het daaropvolgende vuurgevecht elf Tamilstrijders om het leven waren gekomen. Tevens werd verklaard dat het incident zich zou hebben afgespeeld in internationale wateren die buiten de jurisdictie van de Srilankaanse marine vielen. Het incident zou ernstige gevolgen kunnen hebben voor het vredesproces, aldus Thamilselvan. Twee dagen later, na intensieve onderhandelingen met de SLMM, verklaarde de LTTE dat de zesde gespreksronde die stond gepland voor halverwege maart gewoon doorgang zou vinden en dat zij vastbesloten waren constructief te blijven meewerken aan het vredesproces.¹⁴

Op 19 maart 2003 kwamen vijftien Chinese en twee Srilankaanse vissers om het leven toen hun schip werd aangevallen. De LTTE heeft in alle toonaarden ontkend hierbij betrokken te zijn en ook de SLMM verklaarde geen aanwijzingen te hebben dat de Srilankaanse marine of de LTTE hierbij betrokken waren.

¹¹ Reuters, 9 oktober 2002.

¹² ANP, Reuters, 7 februari 2003.

¹³ Reuters, 16 februari 2003

¹⁴ www.peaceinsrilanka.org & Reuters, 12 maart 2003.

Op 31 maart 2003 kwam een Srilankaans marineschip onder vuur te liggen. Het schip vervoerde troepen vanuit de havenstad Trincomalee naar Jaffna. Bij deze aanval raakten vier soldaten gewond, waarvan één ernstig. Opnieuw ontkende de LTTE hierbij betrokken te zijn.

3. Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 Verdragen en protocollen

Sri Lanka is onder meer partij bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (Bupo-verdrag, New York, december 1966), het verdrag tegen foltering (CAT), en het eerste facultatieve protocol bij het Bupo-verdrag inzake het individuele klachtrecht.¹⁵ Sri Lanka is geen partij bij het tweede optionele protocol van het Bupo-verdrag inzake de doodstraf. Ook is Sri Lanka partij bij het *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)*, de *International Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women (CEDAW)*, de *Convention on the Rights of the Child (CRC)*, de *International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (CERD)*, *Convention for the suppression of the Financing of Terrorism*,¹⁶ en het *Protocol to the Convention on the Rights of the Child in the involvement of children in armed conflict*.¹⁷ Sri Lanka is geen partij bij het Vluchtelingenverdrag van 1951, het bijbehorende protocol van 1967 en evenmin bij het anti-mijnverdrag van Ottawa. De Europese Unie dringt er bij de Srilankaanse autoriteiten op aan deze laatstgenoemde conventie te tekenen. In november 2002 tekende Sri Lanka een bilateraal akkoord met de Verenigde Staten dat de uitlevering van Amerikaanse en Srilankaanse burgers door de wederzijdse landen aan het Internationale Strafhof moet voorkomen.

3.1.2 Nationale wetgeving

Sinds het van kracht worden van het akkoord tot het staakt-het-vuren, vinden arrestaties op basis van de *Prevention of Terrorism Act (PTA)* niet meer plaats.¹⁸ Arrestaties geschieden op basis van de *Criminal Procedure Code (CPC, Wetboek van Strafvordering)*. Onder de CPC dienen arrestanten binnen 24 uur voor de rechter te worden gebracht. De rechter kan iemand op borg vrijlaten of vijftien dagen voorlopige hechtenis gelasten voor nader onderzoek, te verlengen tot drie maanden. Verdere verlenging kan plaatsvinden op aanwijzing van het gerechtshof of de openbare aanklager.

De PTA kwam indertijd tot stand teneinde krachtiger te kunnen optreden tegen daden van terrorisme. De PTA stelt zwaardere straffen op misdrijven als doodslag, ontvoering, wegvoering van personen, intimidatie van getuigen, bankroof, wapenhandel of

¹⁵ Zie hiertoe het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van 11 juli 2001: Bron: *UNHCR, Backgroundpaper on refugees and asylum seekers from Sri Lanka* (25 juni 2001), p.21.

¹⁶ Zie het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van 28 juli 2000, p.14.

¹⁷ Zie hiertoe: <http://www.unicef.org/crc/opcac-tableweb.htm>

¹⁸ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003).

wapenbezit, en het verbergen van gezochte personen. In Sri Lanka woedt momenteel de discussie of de PTA definitief moet worden afgeschaft. Tegenstanders hiervan beargumenteren dat zolang er geen definitief vredesakkoord is, de mogelijkheid blijft bestaan dat het conflict weer opblaait. Op dat moment zou de PTA noodzakelijk zijn om weer afdoende te kunnen optreden tegen personen die verdacht worden van terroristische activiteiten.

Anti-criminaliteitswetgeving

Om het ernstige probleem van de georganiseerde misdaad en zware criminaliteit aan te pakken heeft de regering onlangs voorstellen voor een nieuwe wet, de zogenaamde *Prevention of Organized Crime Bill*, aan het parlement voorgelegd. De voorgestelde wetgeving zou onderdelen bevatten van de *Emergency Regulations* (die in 2001 buiten werking waren gesteld) en de *Prevention of Terrorism Act* (PTA). Vooral nog is deze nieuwe wet niet door het Srilankaanse parlement geaccepteerd. De *Civil Rights Movement* (CRM) van Sri Lanka heeft zware kritiek op deze wetgeving geuit, omdat zij van mening is dat afwijken van onderzoeksnormen en een eerlijke procesgang met het doel veroordelingen te bewerkstellingen, geen vertrekpunt van wetgeving mag zijn.

Aangifte van mensenrechtenschendingen

In Sri Lanka bestaan twee procedures om aangifte te doen van mensenrechtenschendingen door de autoriteiten. Men kan een algemene klacht indienen, de zogenaamde *Fundamental Rights Application* (FRA), bij het Hoogerechtshof van Sri Lanka.¹⁹ Deze kan worden ingediend indien men van mening is dat men ten onrechte is gedetineerd, maar ook indien men tijdens de detentie te maken heeft gekregen met mishandeling of marteling. Van deze mogelijkheid wordt veelvuldig gebruik gemaakt in Sri Lanka. In veel FRA-zaken wordt een regeling getroffen waarbij de verzoeker een schadevergoeding of smartengeld krijgt toegewezen. Ook kan de persoon die de marteling heeft begaan of de Srilankaanse autoriteiten zelf worden veroordeeld. Het is in de praktijk voor zover bekend nog niet voorgekomen dat personen die een FRA hebben ingediend en een schadevergoeding toegewezen hebben gekregen, te maken krijgen met bedreiging of vervolging door degenen tegen wie zij een FRA hebben ingediend.

Daarnaast bestaat op grond van artikel 141 van de Grondwet de mogelijkheid tot het indienen van een Habeas Corpus-klacht bij het Srilankaanse hof van Beroep. Deze klacht kan niet alleen door betrokkene zelf worden ingediend, maar ook door zijn naasten of nabestaanden en kan tevens dienen om vast te stellen of iemand zich nog in detentie bevindt.

Ook bestaat de mogelijkheid dat slachtoffers van mensenrechtenschendingen dit melden bij de *Human Rights Commission* Sri Lanka, bij een niet gouvernementele mensenrechtenorganisatie of de SLMM om vervolgens via de hierboven genoemde procedures onderzoek te laten verrichten.

¹⁹ Zie hiertoe ook het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van 11 juli 2001, p.26.

3.2 Toezicht

President's Committee of Inquiry into Undue Arrests and Harassments

Het in juli 1998 opgerichte 'President's Committee of Inquiry into Undue Arrests and Harassments' (CIUAH, in Sri Lanka veelvuldig het *Anti Harassment Committee* genoemd) heeft haar werkzaamheden gedurende de verslagperiode voortgezet. In dit comité hebben naast enkele ministers en parlementariërs ook de inspecteur-generaal van de politie zitting alsmede vertegenwoordigers van de marine, het leger, de luchtmacht en de directeur van het 'Criminal Investigation Department' (CID). Probleem voor deze organisatie is dat ze is opgericht onder een presidentieel decreet en dat haar taken dus niet in de wet zijn verankerd, dit in tegenstelling tot de *Human Rights Commission*. Mede daarom heeft zij weinig mogelijkheden om autoriteiten daadwerkelijk te dwingen de mensenrechten te respecteren. Wat zij wel doet is meldingen van klachten onderzoeken en haar bevindingen doorgeven aan de autoriteiten. Mede door de aanwezigheid van hoge vertegenwoordigers van opsporingsautoriteiten, wordt aan klachten die zijn ingediend bij het CIUAH regelmatig gehoor gegeven. De rol van het CIUAH is gedurende de verslagperiode als gevolg van de voortgang van het vredesproces en de daarmee gepaard gaande verbetering van de mensenrechtensituatie, kleiner geworden.²⁰

Human Rights Commission

De *Human Rights Commission* (HRC) heeft zijn activiteiten voortgezet. De HRC beschikt over elf kantoren die gevestigd zijn in geheel Sri Lanka. De positie van de HRC is enigszins in het gedrang gekomen door de vestiging van de SLMM die eveneens over bevoegdheden beschikt om onderzoek te doen naar mensenrechtenschendingen.

Andere toezichthoudende instanties

In november 2000 werd het *Permanent Inter Ministerial Standing Committee on Human Rights* opgericht. Ook werd een *Inter Ministerial Working Group on Human Rights* opgericht. Beide groepen dienen het nakomen van de verplichtingen, die voor Sri Lanka voortvloeien uit de ondertekening van diverse mensenrechtenverdragen, zoals de *Convention Against Torture* en het verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten, te waarborgen. Ook werd in november 2000 de *Torture Perpetrators Unit (TPU)*, vallend onder de Procureur-Generaal, opgericht, die onderzoek doet naar meldingen van marteling.

In november 2001 werd binnen het Srilankaanse leger het *Directorate of Human Rights and Humanitarian Law* opgericht. Dit directoraat is belast met de coördinatie van alle mensenrechtenactiviteiten van het leger. Het betreft hier onder meer de coördinatie van de mensenrechtentrainingen van het Internationale Rode Kruis en het toezicht op de mensenrechtenafdelingen die binnen het leger zijn opgericht.²¹ Tot op heden heeft het *Directorate of Human Rights and Humanitarian Law* een aantal cursussen georganiseerd voor politieofficieren, de luchtmacht en de marine.

²⁰ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, p.7.

²¹ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, p.10.

Bezoek Internationale Rode Kruis (ICRC)

Het ICRC heeft een 'Memorandum of Understanding' (MoU) afgesloten met de Srilankaanse autoriteiten die het hen toestaat bezoeken af te leggen aan alle gedetineerden die worden vastgehouden in verband met het conflict. Het ICRC is bereid te verklaren of zij een gedetineerde in een bepaald detentiecentrum of politiebureau heeft bezocht, maar kan conform het mandaat geen verdere informatie omtrent de bevindingen openbaar maken. Het komt voor dat sommige gedetineerden niet worden getoond wanneer het ICRC een detentiecentrum bezoekt. Het wordt het ICRC toegestaan gedetineerden te bezoeken die worden vastgehouden door de LTTE, maar de ICRC doet geen uitspraken over de condities waaronder deze gedetineerden worden vastgehouden.²²

3.3 Naleving en schendingen

Gedurende de verslagperiode hebben de Srilankaanse autoriteiten in het algemeen de mensenrechten gerespecteerd conform de bepalingen in de overeenkomst tot het staakt-het-vuren. De LTTE heeft zich in vergelijking met de Srilankaanse autoriteiten meer schuldig gemaakt aan mensenrechtenschendingen. Met name in het oosten en in mindere mate in het noorden van Sri Lanka is de LTTE voortgegaan met het al dan niet gedwongen rekruteren van minderjarigen²³ en met het innen van belastingen en afpersen van winkeliers en zakenmensen.²⁴

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting

In het algemeen wordt de vrijheid van meningsuiting door de Srilankaanse autoriteiten gerespecteerd en worden geen belemmeringen opgelegd aan de media. De LTTE staat in de gebieden die onder haar controle staan, minder vrijheid van meningsuiting toe ofschoon de situatie aldaar na afsluiting van het staakt-het-vuren wel iets is verbeterd.

Persvrijheid

Op 24 januari 2002 werd in Colombo een onafhankelijk comité opgericht dat toe moet zien op alle media die in handen zijn van de staat. Deze media publiceerden vaak alleen die informatie die door de autoriteiten was goedgekeurd. Dit comité, dat bestaat uit twee regeringsfunctionarissen, twee oppositieleiden en twee journalisten, ziet er op toe dat de media die in handen zijn van de staat onafhankelijk rapporteren.

LTTE en vrijheid van meningsuiting

De LTTE staat in de gebieden die onder haar controle staan, geen volledige vrijheid van meningsuiting toe, maar de situatie is na het starten van de vredesbesprekingen wel enigszins verbeterd. Er worden echter nog steeds beperkingen opgelegd aan zowel de

²² Zie hiertoe onder meer: *ICRC Newsletter*, (juli 2002).

²³ Zie ook onder paragraaf 3.4.3.

²⁴ Zie hiertoe o.m.: *Evert Nieuwenhuis*, 'Opa, hij wil het over de vrede hebben' in: *Wordt Vervolgd* (november 2002), p.10-12.

geschreven pers als aan de radio en televisie.²⁵ Het wordt aan andere politieke partijen wel meer en meer toegestaan hun ideeën te uiten in de gebieden die onder controle staan van de LTTE. Halverwege januari 2003 startte de LTTE met radiouitzendingen in door de regering gecontroleerd gebied. Deze uitbreiding van hun uitzendgebied maakte deel uit van het vredesproces en het proces naar acceptatie van de LTTE als 'gewone' politieke partij. Aan deze uitbreiding van de uitzendmogelijkheden ging nog een relletje vooraf. Eind december 2002 beschuldigde president Kumaratunga Noorwegen ervan de wetgeving van Sri Lanka te overtreden door radioapparatuur te leveren aan de LTTE.²⁶ Deze levering zou ook tot vraagtekens kunnen leiden bij de onpartijdigheid van Noorwegen in het conflict. Overigens had de Srilankaanse regering zelf aan de Noren gevraagd deze apparatuur te leveren aan de LTTE zodat de kritiek van de president meer gezien moet worden in het licht van haar strijd met premier Wickremasinghe dan als serieuze kritiek op Noorwegen.

3.3.2 Vrijheid van vereniging en vergadering

*Politieke participatie*²⁷

Het is in Sri Lanka vrijelijk toegestaan deel uit te maken van een politieke partij of om een partijpolitieke organisatie op te richten. In de praktijk worden hieraan ook geen belemmeringen opgelegd. Ook aan de LTTE worden sinds 4 september 2002 geen beperkingen meer opgelegd.²⁸ Na afloop van de tweede ronde van de vredesbesprekingen verklaarde de LTTE dat ook zij in de door hen gecontroleerde gebieden toe zouden staan dat andere politieke partijen daar gaan opereren.

Enkele politieke Tamilpartijen, te weten PLOTE, EPDP, TELO en EPRLF, hebben er gedurende de verslagperiode regelmatig melding van gemaakt dat hun aanhangers lastig werden gevallen door de LTTE.²⁹ De LTTE wordt er ook van beschuldigd enkele aanhangers van deze partijen te hebben ontvoerd en vermoord. Deze partijen, die allen ook een paramilitaire vleugel hebben die samenwerkte met de Srilankaanse veiligheidstroepen, kunnen met name in het oosten van Sri Lanka te maken krijgen met bedreigingen en in sommige gevallen met afpersing door de LTTE.³⁰ Aanhangers van deze partijen kunnen slechts moeizaam de bescherming van de autoriteiten inroepen. Overigens zijn het veelal lokale controverses en zijn er geen aanwijzingen dat de LTTE aanhangers van deze partijen tot in bijvoorbeeld Colombo lastig valt.

²⁵ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.16.

²⁶ *Reuters*, 28 december 2002.

²⁷ Voor een uitgebreide beschrijving van de politieke partijen wordt verwezen naar de algemene ambtsberichten Sri Lanka van 24 juli 1997, p.5- 6 en bijlage 2 van het ambtsbericht Sri Lanka van 30 september 1999. Zie ook bijlage 2 van dit ambtsbericht waarin een opsomming is gegeven van de politieke partijen. Voor achtergrondinformatie zie bijvoorbeeld: www.politicalresources.net/sri_lanka.htm

²⁸ Zie hiertoe ook paragraaf 2.2.

²⁹ Zie hiertoe ook paragraaf 3.3.8.

³⁰ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, (31 maart 2003), p.1-2.

Protestmarsen en stakingen

Het is in Sri Lanka toegestaan protestacties te houden. Voorafgaande aan protestmarsen moet toestemming worden gevraagd aan de autoriteiten van de plaats waar de mars gehouden gaat worden. Er worden in Sri Lanka regelmatig stakingen gehouden. Gedurende de verslagperiode zijn enkele demonstraties tegen het vredesproces georganiseerd door onder meer de JVP en boeddhistische monniken.³¹ Het aantal deelnemers aan dergelijke betogingen bedraagt ongeveer 10.000. Bij een betoging in Colombo op 20 februari 2003 vuurde de Srilankaanse politie traangasgranaten af op de menigte op het moment dat die trachtte door een barricade heen te breken.³²

3.3.3 Vrijheid van godsdienst en overtuiging

In de grondwet van Sri Lanka wordt vrijheid van religie gegarandeerd. In de praktijk wordt dit ook toegestaan.³³ Ongeveer 70% (voornamelijk Singalezen) van de Srilankaanse bevolking is boeddhist en 15% (voornamelijk Tamils) van de bevolking is hindoe. Het US State Department maakt er in het jaarlijkse rapport over de vrijheid van religie melding van dat de religieuze vrijheid is verbeterd gedurende het vredesproces. Zo heeft het leger onder meer een aantal heilige plaatsen voor hindoes verlaten, zoals afgesproken in het vredesakkoord. Deze plaatsen, waaronder tempels, hebben gediend als huisvesting gedurende de strijd.³⁴

Positie van christenen

Ongeveer 7% van de Srilankaanse bevolking is christen.³⁵ De christenen wonen hoofdzakelijk in het westen van Sri Lanka. In het algemeen kunnen christenen zich vrijelijk bewegen en hun godsdienst belijden in Sri Lanka. Religie is een verplicht onderdeel in het curriculum van de scholen en ouders kunnen kiezen naar wat voor school hun kinderen gaan. Er zijn boeddhistische, islamitische, hindoeïstische en christelijke scholen in Sri Lanka.³⁶ Echter, het komt voor dat christenen in bijvoorbeeld benoemingen in het staatsonderwijs, worden gediscrimineerd. Bekeerlingen ondervinden in Sri Lanka in het algemeen geen problemen. Zowel bekeerlingen als de bekeerders kunnen in een enkel geval wel lastig gevallen worden door boeddhistische monniken, maar er is geen sprake van een systematisch lastigvallen.

Positie van moslims

Ongeveer 8% van de Srilankaanse bevolking is moslim.³⁷ De moslims wonen verspreid over Sri Lanka, maar wel in groepen bij elkaar. Moslims kunnen vrijelijk hun godsdienst belijden in Sri Lanka.

³¹ Zie ook paragraaf 2.2: *Rol van Noorwegen*

³² *Reuters*, 20 februari 2003.

³³ *US Department of State, 2002 Annual Report on International Religious Freedom*, p.1.

³⁴ *US Department of State, 2002 Annual Report on International Religious Freedom*, p.1.

³⁵ *US Department of State, 2002 Annual Report on International Religious Freedom*, p.1.

³⁶ *UNHCR, Background Paper on refugees and asylumseekers from Sri Lanka*, (25 juni 2001), p.30.

³⁷ *US Department of State, 2002 Annual Report on International Religious Freedom*, p.1.

Tussen eind juni en begin juli 2002 vonden nabij Batticaloa in het oosten van Sri Lanka diverse confrontaties plaats tussen moslims en Tamils. In onder meer het dorp Valaichchenai werden moslimwinkels aangevallen door Tamils. De Tamils zouden volgens de moslims opgehitst zijn door de LTTE. De LTTE legt ook belastingen op aan de moslims en de rellen zouden zijn ontstaan doordat moslims weigerden de belastingen voor de LTTE te betalen. Na deze rellen werd enkele dagen een avondklok ingesteld in de door de rellen getroffen gebieden. Eind oktober 2002 vonden in Colombo rellen plaats tussen moslims en Singalezen. Aanleiding was het plan een moskee te bouwen naast een boeddhistische tempel. Bij deze rellen werden enkele winkels in brand gestoken, bussen bekogeld en vielen één dode en dertien gewonden. Na de rellen werd enkele dagen een uitgaansverbod ingesteld in zeven districten in het noorden van Colombo.³⁸ Op 17 april 2003 braken in Muttur in het oosten van Sri Lanka, rellen uit tussen Tamils en moslims, nadat de moslims hadden geprotesteerd tegen de vermeende ontvoering van twee moslimjongeren. De LTTE ontkent betrokken te zijn bij de verdwijning van deze jongeren.³⁹

Gedurende de verslagperiode zijn er verder geen meldingen geweest van moslims die voor losgeld door de LTTE zouden zijn ontvoerd.

De moslimgemeenschap is zeer verdeeld over de voortgang van het vredesproces. Het militante deel van de gemeenschap voelt zich buitengesloten bij het vredesproces en vreest dat hun positie in een eventuele toekomstige federale structuur ondergeschikt wordt gemaakt aan die van de Singalezen en de Tamils. In januari 2003 deed Rauf Hakeem, de leider van de *Sri Lanka Muslim Congress* (SLMC), een oproep om de moslims een grotere rol in het vredesproces te geven. Ondanks deze kanttekeningen zijn er positieve signalen die er op wijzen dat ook de moslims in toenemende mate betrokken worden bij het vredesproces.⁴⁰

In januari 2003 werd tijdens een bijeenkomst van het *Sub-Committee on Immediate Humanitarian and Rehabilitation Needs* (SIHRN) besloten tot het opzetten van een plan op basis waarvan de moslims die tijdens het conflict uit hun huizen waren verdreven door de LTTE, naar deze gebieden kunnen terugkeren.

3.3.4 Bewegingsvrijheid

Gedurende de verslagperiode zijn geen beperkingen aan de bewegingsvrijheid van zowel Tamils en Singalezen als moslims opgelegd. Zowel Singalezen, Tamils en moslims kunnen vrijelijk door geheel Sri Lanka reizen zonder dat op voorhand toestemming gevraagd moet worden om bepaalde gebieden te betreden. In Colombo gelden geen beperkingen voor de bewegingsvrijheid. Sinds de tweede week van juni 2002 wordt het

³⁸ Reuters, 30 oktober 2002.

³⁹ Reuters, 17 april 2002.

⁴⁰ Zie hiertoe onder meer: Evert Nieuwenhuis, 'De laatste hete zomer' in: *Internationale Samenwerking*, (januari 2003), p.6-7 en de uitkomst van de zesde onderhandelingsronde (paragraaf 2.2).

aan commerciële luchtvaartmaatschappijen weer toegestaan te vliegen van Colombo naar Jaffna. Sindsdien worden er dagelijks door diverse maatschappijen vluchten uitgevoerd.

Nationale identiteitskaart (National Identity Card, NIC)

De procedure voor verkrijging van een nieuwe identiteitskaart na verlies in Colombo is de volgende:

1. Aangifte van verlies bij het dichtsbijzijnde politiebureau. De aangever ontvangt daarbij een kopie van de aangifte.
2. Met richt zich tot het *Front-Office* waar met een kopie van de aangifte een geboorteakte wordt aangevraagd. Deze akte kan een week na aanvraag bij het *Front-Office* worden opgehaald.
3. Op het *Front-Office* wordt een aanvraagformulier voor een nieuwe identiteitskaart ingevuld. De geboorteakte dient hierbij te worden overgelegd. Het aanvraagformulier wordt vervolgens door het *Front-Office* gewaarmerkt. Het onderste deel van dit formulier wordt voorzien van een pasfoto en aan de aanvrager meegegeven. Dit dient als voorlopig identiteitsbewijs.
4. Twee weken na aanvraag ontvangt men op het *Front-Office* een nieuwe identiteitskaart tegen inlevering van het voorlopig identiteitsbewijs.⁴¹

Op de identiteitskaart van een Tamil staan de gegevens zowel in het Singalees als in het Tamil genoteerd. Op de identiteitskaart van een Singalees staan die gegevens alleen in het Singalees. Bij een moslim is de taal van de NIC afhankelijk van de taal waarin hij de aanvraag deed. Deed hij zijn aanvraag in het Tamil, dan worden op de NIC de gegevens in zowel Tamil als het Singalees afgedrukt. Deed hij zijn aanvraag in het Singalees, dan worden de gegevens alleen in het Singalees afgedrukt. Ook staat op iedere NIC de geboorteplaats en het adres met de woonplaats van betrokkene vermeld en staat een cijfer gedrukt waaruit is af te leiden uit welk district de houder van de kaart afkomstig is.

Jaffna-schiereiland

Op 8 april 2002 werd de A9, de belangrijkste weg die Jaffna met Vavuniya verbindt en die loopt door de '*uncleared areas*' van de Vanni, definitief geopend. Inmiddels laat de LTTE ook openbaar vervoer toe op het stuk dat onder hun controle staat.

Het oosten

Het aantal controleposten tussen de steden Batticaloa, Trincomalee en Ampara aan de oostkust en Colombo zijn talrijk, maar sinds het staakt-het-vuren van 24 december 2001 zijn de controles bij deze controleposten drastisch verminderd en vele controleposten zijn zelfs onbemand. Op 15 juli 2002 werd het deel van de A5 snelweg tussen Maha Oya en Chenkaladi heropend. De opening van deze belangrijke weg tussen Badulla en Batticaloa betekende dat de A5 volledig heropend was waardoor de toegang tot het oosten van Sri Lanka sterk werd verbeterd.

Vavuniya

Op 5 maart 2002 werden alle reisbeperkingen opgeheven en sindsdien kunnen bewoners

⁴¹ Zie hiertoe ook de algemene ambtsberichten Sri Lanka van 24 maart 1998, p.29, en 30 september 1999, p.13.

uit Vavuniya en de Vanni zonder pas naar de gebieden reizen die onder controle van de Srilankaanse autoriteiten staan. LTTE-kaders die, na de totstandkoming van het staakt-het-vuren akkoord, naar gebieden willen reizen die onder controle staan van de regering, dienden zich te laten registreren, maar na de opheffing van het verbod op de LTTE op 4 september 2002 is ook dit niet meer noodzakelijk.

3.3.5 Rechtsgang

De grondwet voorziet in een onafhankelijke rechtspraak en in de praktijk wordt dit door de overheid gerespecteerd.⁴² Verschillende bronnen in Sri Lanka hebben verklaard in zijn algemeenheid vertrouwen te hebben in de objectiviteit en onpartijdigheid van de rechterlijke macht.⁴³ Er wordt momenteel zware kritiek geuit op de president van het Srilankaanse Hooggerechtshof, Sarath Nanda Silva. Voordat hij president van het Hooggerechtshof werd, was Silva openbaar aanklager en tijdens het uitoefenen van die functie zijn een aantal maal beschuldigingen van corruptie tegen hem geuit.⁴⁴

Veroordeling Prabhakaran

Het Hooggerechtshof van Colombo legde op 31 oktober 2002 een gevangenisstraf van 200 jaar op aan Velupillai Prabhakaran, de leider van de LTTE. Ook vier andere LTTE-ers werden veroordeeld. De straffen werden opgelegd vanwege het plannen en uitvoeren van een aanslag op de Centrale Bank van Sri Lanka op 31 januari 1996.⁴⁵ Niet is bekend wat de gevolgen zijn van dit vonnis indien het vredesproces op positieve wijze wordt afgerond.

Bekentenis door marteling

Bekentenissen komen nog wel eens onder dwang tot stand en worden vaak in het Singalees opgesteld. Bekentenissen als gevolg van marteling worden niet toegestaan op grond van de '*Evidence Ordinance*'. Indien tijdens een rechtzaak door de rechter wordt vastgesteld dat het bewijs via marteling is verkregen, dan zal deze bekentenis in de praktijk in het algemeen niet worden meegewogen bij het uiteindelijke oordeel. De bewijslast ligt bij degene die de bekentenis heeft afgelegd. In februari 2002 gaf de Srilankaanse procureur-generaal de rechtbanken de opdracht, dat alle rechtszaken dienen te worden geseponeerd waarin personen terechtstaan die zijn aangeklaagd op basis van een eigen verklaring, die middels marteling zou zijn verkregen en de zaken van personen die zijn aangeklaagd vanwege het niet verstrekken van informatie over de LTTE. Aan deze oproep is inmiddels grotendeels gehoor gegeven.

De aangeklaagde kan via het rapport van de *Judicial Medical Officer* (JMO) aantonen dat hij is gemarteld. JMO's zijn door de overheid aangesteld en het betreft hier dus geen particuliere dokters. In het algemeen worden de JMO's in Sri Lanka als betrouwbaar

⁴² UNHCR, *Backgroundpaper on refugees and asylum seekers from Sri Lanka* (25 juni 2001), p.22.

⁴³ Zie onder meer: *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.8.

⁴⁴ *Asian Human Rights Commission, 'Sri Lanka, on the misconduct of the Chief Justice of Sri Lanka'* (1 april 2003).

⁴⁵ Zie hiertoe het algemeen ambtsbericht Sri Lanka Sri Lanka van 15 mei 1996, p.1&2.

gezien. Een aanvraag voor onderzoek door een JMO kan door een rechter te allen tijden worden ingediend.

Rechtspraak door de LTTE

De rechtspraak door de LTTE vindt plaats in zogenaamde *Kangaroo-Courts*. Op 11 maart 2003 zou de LTTE in Kilinochchi zelfs een hoger gerechtshof (Court of Appeal) hebben geopend.⁴⁶ De Srilankaanse wetgeving wordt gehanteerd, maar de strafmaat is vaak zwaarder dan in regeringsgerechtshoven. Er zijn geen berichten bekend dat de LTTE personen buiten het door hen gecontroleerde gebied zou hebben vervolgd, om ze vervolgens te berechten voor hun eigen rechtbank. De LTTE zou de volgende strafmaten hanteren: op het verlaten van de LTTE staat zes maanden tot een jaar werkkamp. Voor financiële malversaties kan men drie tot zes maanden werkkamp krijgen. Voor belastingfraude of het ontduiken van belasting kan men drie maanden werkkamp krijgen. Op zware misdaden als verkrachting, moord en terroristische aanslagen (waaronder wordt verstaan het trachten te doden van hooggeplaatste LTTE'ers) staat de doodstraf.⁴⁷ In december 2002 verklaarde Illayathamby Pararajasingham alias Para, het hoofd van de LTTE-afdeling die zich met de rechtspraak bezighoudt, dat ongeveer 400 personen die waren veroordeeld door LTTE-gerechtshoven, werden vastgehouden in de LTTE-gevangenis van Mullaitivu. Tevens verklaarde hij dat sinds 1992 meer dan 23.000 zaken door LTTE-rechtbanken waren behandeld. Tot dan toe zouden de gerechtshoven vier maal de doodstraf hebben uitgesproken: drie maal vanwege een verkrachting en één maal vanwege moord. Para verklaarde ten slotte dat de LTTE bereid was internationale waarnemers toe te laten tot hun gevangenissen.⁴⁸ ICRC heeft inmiddels een aantal LTTE-gevangenissen bezocht maar doet geen uitspraken over de condities van deze gevangenissen.

De LTTE staat het toe dat verdachten worden verdedigd door een advocaat, maar wijst er geen aan. Het is mogelijk dat advocaten afkomstig zijn uit regeringsgebied. In een recente persverklaring aangaande de LTTE-gerechtshoven stelde premier Wickremasinghe dat ofschoon de gerechtshoven er wellicht in waren geslaagd een vorm van anarchie in de door de Tamils gecontroleerde gebieden te voorkomen, zij geenszins erkend werden als wettelijke instanties waar recht gesproken kan worden. De LTTE heeft immers geen juridische autoriteit.⁴⁹

3.3.6 Arrestaties en detenties⁵⁰

Sinds het van kracht worden van het akkoord tot het staakt-het-vuren op 23 februari 2002 zijn arrestaties, waaronder arrestaties van (mogelijke) LTTE-leden, op basis van de PTA

⁴⁶ *Daily Mirror*, 12 maart 2003.

⁴⁷ Zie hiertoe ook *Human Rights Watch, Sri Lanka Report 2002*.

⁴⁸ *Sunday Times*, 8 december 2002. Zie hiertoe ook paragraaf 3.2, bezoek Internationale Rode Kruis.

⁴⁹ <http://www.dailymirror.lk/2002/12/14/News/html>

⁵⁰ Voor een beschrijving van de opsporingsinstanties zij verwezen naar de ambtsberichten van 30 september 1999, p.20- 21 en 28 juli 2000, p.24-25.

niet meer aan de orde.⁵¹ Momenteel wordt nog een groep van een kleine honderd personen vastgehouden onder de PTA. Dit zijn hoofdzakelijk LTTE'ers die verdacht worden van betrokkenheid bij zware terroristische aanslagen zoals bijvoorbeeld de aanslag op *The Temple of the Tooth* in 1998, de aanslag op president Kumaratunga in december 1999, of de aanval op Bandaranaike-airport in 2001.

Counter Subversive Unit

De *Counter Subversive Unit* (CSU) is een onderdeel van de politie. Indien een persoon is gearresteerd op verdenking van het verrichten van terroristische activiteiten, dan wordt hij verhoord door de CSU. Bij deze ondervraging kan mishandeling van de verdachte voorkomen. In het algemeen beschikt de CSU over concrete aanwijzingen voor terroristische betrokkenheid zoals geloofwaardige getuigenissen of documenten, alvorens iemand wordt gearresteerd.

Colombo Crimes Division

In augustus 2002 werd de *Colombo Crimes Division* (CCD) ingesteld. De CCD is in wezen de voortzetting van het *Crime Detection Bureau* (CDB), die onder de vorige regering werd afgeschaft. Hun taak is het onderzoeken en voorkomen van criminele activiteiten in en rond Colombo.

Uitruil krijgsgevangenen

Op 28 september 2002 vond in de nabijheid van Olanthai een uitruil van gevangenen plaats.⁵² Zeven leden van de veiligheidstroepen van het Srilankaanse leger werden vrijgelaten in ruil voor de vrijlating van dertien LTTE-rebellen. Na de uitruil van de gevangenen in september 2002 heeft de LTTE verklaard geen krijgsgevangenen van het Srilankaanse leger meer vast te houden. De door de LTTE vastgehouden krijgsgevangenen verklaarden goed te zijn behandeld tijdens hun gevangenschap.

Illegale detentiecentra

In het *US State Department*-rapport van maart 2003 wordt gemeld dat er geen door PLOTE beheerde illegale detentiecentra in Vavuniya meer bekend zijn.⁵³ EPDP zou leden van haar eigen groepering korte tijd vasthouden in illegale detentiecentra in Jaffna-stad, indien zij zich aan de partijdiscipline hebben onttrokken.⁵⁴

Maatregelen van de regering

De regering heeft de veiligheidsonderdelen van defensie zoals het leger, de politie en de marine, de STF en de luchtmacht in zijn algemeenheid onder controle. Na afsluiting van het staakt-het-vuren akkoord zijn er nauwelijks meldingen van mensenrechtenschendingen door deze instanties meer geweest. Alleen de politie maakt zich tijdens verhoren op politiebureaus van personen die zijn verdacht van een commuun delict, nog wel eens schuldig aan het schenden van de mensenrechten.⁵⁵

⁵¹ Zie ook paragraaf 3.1.2.

⁵² www.peaceinsrilanka.org

⁵³ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, (31 maart 2003), p.7.

⁵⁴ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, (31 maart 2003), p.7.

⁵⁵ Zie ook paragraaf 3.3.7.

LTTE-detentiekampen

De LTTE beschikt in de door haar gecontroleerde gebieden over diverse detentiekampen of werkkampen (zie ook paragraaf 3.2.5). Het betreft hier zowel kampen voor personen die zich schuldig hebben gemaakt aan criminele activiteiten als detentiekampen voor krijgsgevangenen van het Srilankaanse leger. Er is niet veel informatie beschikbaar over deze kampen, maar de omstandigheden zouden slecht zijn.⁵⁶ Uit verklaringen van voormalige gevangenen van de LTTE in de Srilankaanse pers blijkt dat gevangenen regelmatig overgebracht worden naar verschillende plaatsen. Zo zouden er onder meer gevangnissen zijn in Mannar, een gevangnishuis in Mullaitivu, een kamp in het dorp Iranapali, een kamp in Puthukkudiyiruppu, een huis in Kilinochchi en een kamp op een kokosnotenplantage in Skandapuram. Strafkampen zijn er in Vadekachchi, Velankulam en Jeyapuram.

In december 2002 en februari 2003 nam de LTTE respectievelijk een soldaat en een politieagent gevangen die zich gewapend in LTTE-gebied zouden bevinden. Na tussenkomst van de SLMM werden beide mannen op persoonlijk bevel van Prabhakaran, de leider van de LTTE, op 5 maart 2003 vrijgelaten.⁵⁷

3.3.7 Mishandeling en foltering

Gedurende de verslagperiode is het aantal meldingen van mishandeling en foltering in relatie met het conflict sterk afgenomen. Mishandeling en foltering komen nu nog voor bij personen die zijn gearresteerd op verdenking van het begaan van zware commune delicten (zoals moord en verkrachting) en vindt met name plaats tijdens de ondervraging op de politiebureaus.⁵⁸ Het betreft hoogstwaarschijnlijk enkele tientallen gevallen per jaar. Op 1 november 2002 drong *Amnesty International* er bij premier Wickremasinghe op aan de benodigde actie te ondernemen om marteling tijdens politieonderzoek te stoppen.⁵⁹ Mishandeling en foltering tijdens detentie kwamen in het verleden voor bij personen die waren gearresteerd op verdenking van lidmaatschap van of betrokkenheid bij de LTTE,⁶⁰ maar sinds het van kracht worden van het staakt-het-vuren en de opheffing van het verbod op de LTTE is hier geen sprake meer van.

Ook paramilitaire groeperingen als PLOTE en TELO werden in het verleden vaak verantwoordelijk gesteld voor martelingen maar gedurende de verslagperiode zijn geen meldingen binnengekomen van marteling door paramilitaire groeperingen.

⁵⁶ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, p.6.

⁵⁷ *Reuters*, 5 maart 2003.

⁵⁸ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.6.

⁵⁹ *Amnesty International, Sri Lanka, AI urges the government to stop torture* (ASA 37/017/2002) 1 november 2002.

⁶⁰ Zie hiertoe de algemene ambtsberichten Sri Lanka van 15 mei 2002, p.40, 11 juli 2001, p.25 en 28 juli 2000, p.25.

LTTE

Het *US Department of State* maakt er melding van dat de LTTE zich schuldig maakt aan marteling.⁶¹ Er zijn berichten van marteling van zowel personen die worden vastgehouden op basis van verdenking van het geven van informatie aan regeringstroepen als personen die worden vastgehouden op verdenking van het plegen van een algemeen delict. Niet is bekend op welke schaal dit geschiedt.

3.3.8 Verkrachtingen

Verkrachting tijdens detentie komt voor en vindt plaats door politieagenten en militairen. Ook komt het voor dat politieagenten tijdens detentie van vrouwen dreigen met verkrachting en op deze wijze angst veroorzaken. Er is zijn geen andere etnische groepen aan te wijzen die meer te vrezen hebben voor verkrachting dan andere.

Vrouwen die zijn verkracht kunnen hiervan aangifte doen bij de politie alsmede wenden tot instanties als de Human Rights Commission.⁶² Zowel politie als leger hebben onlangs enkele vrouwenafdelingen opgericht, die zich zowel met de rechten van vrouwen bezighouden die werkzaam zijn binnen leger en politie, als klachten in behandeling nemen van verkrachting en seksuele intimidatie. Probleem in Sri Lanka is dat veel verkrachtingszaken onopgelost blijven of dat de daders niet worden vervolgd. Volgens Amnesty International ligt hieraan een viertal redenen ten grondslag:

- de personen die verantwoordelijk zijn voor het onderzoek zijn vaak collega's van de vermoedelijke daders;
- slachtoffers en hun familie worden bedreigd door daders of collega's van daders;
- het slachtoffer trekt, onder druk van familie, de klacht in. Hierbij speelt vaak het stigma dat iemand opgelegd krijgt na een verkrachting, een grote rol;
- inadequaat of te laat uitgevoerd medisch onderzoek waardoor de sporen van de verkrachting zijn verdwenen en de verkrachting moeilijk te bewijzen is.⁶³

Opvang

In Colombo zijn enkele opvangtehuizen voor vrouwen die te maken hebben gekregen met huiselijk geweld en verkrachting. Dit zijn huizen die opgericht zijn op particulier initiatief. Soms is tijdelijke opvang in kloosters eveneens mogelijk. Probleem is vaak dat de opvang van tijdelijke aard is en dat vrouwen uit schaamtegevoel over hetgeen hen is overkomen, niet willen en kunnen terugkeren naar hun eigen leefomgeving, omdat zij daar niet meer worden geaccepteerd. De overheid voorziet nog nauwelijks in opvang van vrouwen die te maken hebben gekregen met verkrachting.

⁶¹ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.6.

⁶² Zie voor verdere stappen: paragraaf 3.1.2: *Aangifte van mensenrechtenschendingen*

⁶³ *Amnesty International, 'Effective medical reports needed to aid protection of rape of women in custody in Sri Lanka* (ASA 37/004/2002) p.6.

LTTE-verkrachtingen

Personen die door de LTTE schuldig worden bevonden aan verkrachting, worden streng gestraft en kunnen zelfs de doodstraf krijgen.

3.3.9 Verdwijningen

Het aantal meldingen van verdwijningen is gedurende de verslagperiode afgenomen. Er zijn wel meldingen geweest van verdwijningen van minderjarigen die vermoedelijk door de LTTE zijn gerekruteerd.⁶⁴ Ook zijn er enkele meldingen geweest van ontvoering van Tamil-aanhangers van rivaliserende politieke Tamilpartijen zoals PLOTE, EPDP en EPRLF. Er is overigens geen sprake van systematische bedreiging van aanhangers van deze partijen. Eind 2002 werd een drietal aantal aanhangers van de EPDP ontvoerd in de nabijheid van Batticaloa. Een van de ontvoerden werd eind december dood aangetroffen met tekenen van mishandelingen op zijn lichaam. EPDP heeft de LTTE beschuldigd van betrokkenheid bij deze ontvoering en moord, maar de LTTE heeft categorisch alle beschuldigingen afgewezen.⁶⁵

3.3.10 Buitengerechtelijke executies en politieke moorden

Gedurende de verslagperiode hebben voor zover bekend in het door de regering gecontroleerde gebied geen buitengerechtelijke executies plaatsgevonden.⁶⁶ Evenmin zijn er berichten over buitengerechtelijke executies verricht door paramilitaire organisaties. De LTTE heeft zich schuldig gemaakt aan buitengerechtelijke executies, maar niet kan worden achterhaald om welke aantallen het gaat. Wel zijn er berichten dat het aantal buitengerechtelijke executies door de LTTE in 2002 drastisch is afgenomen in vergelijking met voorgaande jaren.⁶⁷

3.3.11 Doodstraf

De doodstraf wordt in Sri Lanka tot op heden opgelegd maar niet uitgevoerd. In februari 2003 verklaarde John Amaratunga, de minister van Binnenlandse Zaken, dat hij binnenkort een voorstel tot uitvoering van de doodstraf bij parlement en regering gaat indienen. De minister is van mening dat hiermee de groeiende criminaliteit een halt kan worden toegeroepen. Zowel de president als de premier zijn tegen de uitvoering van de doodstraf en een dergelijk voorstel lijkt op dit moment dan ook weinig kans te maken in het parlement. Op 4 maart 2003 heeft de vertegenwoordigende EU-voorzitter Italië een

⁶⁴ *Amnesty International, Fear for Safety/Child Soldiers* (ASA 37/005/2002) (14 februari 2002).

⁶⁵ Zie onder meer: www.epdpnews.com.

⁶⁶ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003) p.2.

⁶⁷ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003) p.3.

démarche uitgevoerd bij minister Amaratunga en de zorgen van de EU met betrekking tot deze opmerkingen geuit.

3.3.12 Bestrafing van mensenrechtenschenders

Legerofficieren en soldaten die beschuldigd worden van het plegen van mensenrechtenschendingen kunnen zowel worden berecht door de militaire rechtbank (krijgsraad) als door een civiele rechtbank. In het geval dat iemand schuldig wordt bevonden aan een klein vergrijp middels militair snelrecht, is de straf veelal van disciplinaire aard, zoals degradatie, het inhouden of vertragen van een promotie en overplaatsing. Indien een officier, onderofficier of soldaat door de krijgsraad wordt veroordeeld dan wordt veelal een gevangenisstraf opgelegd of de betrokken militair wordt ontslagen. Indien een zaak voor een civiel hof wordt beslecht en de militair wordt veroordeeld, dan moet de betrokken (onder-) officier of soldaat worden ontslagen.⁶⁸

De overheid is de laatste jaren meer bereid op te treden tegen schenders van mensenrechten, maar straffeloosheid komt nog steeds veel voor.⁶⁹ De verschillende instanties zoals de mensenrechtencommissie, de SLMM en de NGO's hebben weliswaar regelmatig zaken aangedragen bij de overheid, maar de overheid is er tot op heden niet in geslaagd degenen die beschuldigd worden ook daadwerkelijk te berechten. Volgens UNHCR zijn er slechts enkele veroordelingen geweest van personen die zich schuldig hebben gemaakt aan schending van de mensenrechten.⁷⁰ Het *US State Department* maakt er melding van dat de Srilankaanse autoriteiten in de grote meerderheid van zaken waarin militairen zich schuldig zouden hebben gemaakt aan mensenrechtenschendingen, er niet in zijn geslaagd degenen die verantwoordelijk zijn te identificeren en te berechten.⁷¹

3.4 Positie van specifieke groepen

3.4.1 Plantage-Tamils⁷²

De Plantage Tamils (ook wel *Indian Tamils*, *Up Country Tamils*, *Estate Tamils* of thee Tamils genoemd) werden in de 19de en 20ste eeuw door de Britse koloniale regering vanuit India gehaald om te werken op de plantages in het centrale heuvelland van toenmalig Ceylon. De Ceylon Citizenship Act, die van kracht werd na de onafhankelijkheid van Sri Lanka in 1948, ontzegde hen de Srilankaanse nationaliteit en ontnam hen alle burgerrechten. Ongeveer 100.000 Plantage Tamils hebben tot op heden

⁶⁸ Report of the Working Group on Enforced or Involuntary Disappearances, add 1: Report on the visit to Sri Lanka (E/CN.4/2000/64/add.1.), p.7-8.

⁶⁹ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.2-3.

⁷⁰ *UNHCR, Background paper on refugees and asylum seekers from Sri Lanka*, p.29.

⁷¹ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.4.

⁷² De positie van de zogenaamde 'thee-Tamils', '*Indian Tamils*' of plantage-Tamils is beschreven in de algemene ambtsberichten Sri Lanka van 24 maart 1998 (p.24-25) en 30 september 1999 (p.28).

niet de Srilankaanse nationaliteit en kunnen daardoor geen paspoort verkrijgen of onroerend goed verwerven.

In augustus 2001 sprak de *UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination* haar bezorgdheid uit over het grote aantal plantage-Tamils dat tot op heden niet het staatsburgerschap van Sri Lanka heeft verkregen.⁷³ Begin februari 2002 kondigde het ministerie van Binnenlandse Zaken, waar *het Department of Registrations of Persons* onder valt, aan dat een versneld programma in werking gaat treden, waarmee de plantage-Tamils in het bezit zullen worden gesteld van een nationale identiteitskaart (NIC). Hiertoe worden onder meer mobiele uitgiftebureaus ingericht die worden opgezet op de plantages en in de gebieden waar veel plantage-Tamils woonachtig zijn en waar aan plantage-Tamils die niet in het bezit zijn van een identiteitskaart, NIC's zullen worden uitgegeven. Groot probleem hierbij is dat veel plantage-Tamils niet in het bezit zijn van een geboortebewijs waardoor hun identiteit moeilijk vast te stellen is. Dit programma is tot op heden niet in werking getreden.

3.4.2 Vrouwen

Diverse bronnen in Sri Lanka hebben verklaard dat de positie van de vrouw in Sri Lanka beter is dan in veel andere Aziatische landen. Vrouwen kunnen echter wel worden gediscrimineerd als gevolg van bepaalde voorschriften die verbonden zijn aan hun etnische achtergrond of hun religie.⁷⁴ Met name huiselijk geweld tegen vrouwen vormt een probleem in Sri Lanka. Het is in Sri Lanka niet gebruikelijk dat alleenstaande vrouwen alleen leven. Zij wonen in de regel in pensions of worden opgevangen door hun familienetwerk. In de Srilankaanse grondwet is opgenomen dat mannen en vrouwen gelijke kansen dienen te krijgen in de publieke sector. In de private sector bestaat geen wettelijke bescherming tegen discriminatie. Vrouwen krijgen vaak minder betaald dan mannen voor hetzelfde werk, bekleden minder snel een leidinggevende positie en kunnen te maken krijgen met seksuele intimidatie.⁷⁵

Vrouwen zijn in Sri Lanka volledig handelingsbekwaam en aan hen kan zelfstandig een reisdocument worden verstrekt. Hiervoor is geen toestemming van een echtgenoot of familielid vereist. Vrouwen kunnen eveneens zelfstandig eigendommen verwerven.

3.4.3 Minderjarigen

In Sri Lanka is men vanaf de leeftijd van achttien jaar meerderjarig en volledig handelingsbekwaam. Vanaf de leeftijd van zestien jaar dienen Srilankanen te beschikken over een identiteitskaart. De leerplicht geldt in Sri Lanka tot de leeftijd van veertien jaar.

⁷³ Report of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination 2001 (A/56/18).

⁷⁴ *US Department of State, Report on International Religious Freedom: Sri Lanka, 2002*, p2. & *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.21.

⁷⁵ *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002*, p.23.

Jongeren van zestien en zeventien jaar worden in het algemeen niet als zelfstandig beschouwd in Sri Lanka.

Kindsoldaten

In de tweede helft van 2002 nam het aantal meldingen van rekrutering van minderjarigen door de LTTE sterk toe. Met name vanuit Batticaloa was een groot aantal meldingen afkomstig. Na afloop van de vredesbesprekingen in Berlijn verklaarden vertegenwoordigers van de LTTE dat zij zouden stoppen met de rekrutering van minderjarigen en dat enkele LTTE-officieren zouden zijn ontslagen omdat zij onrechtmatig minderjarigen zouden hebben gerekruteerd. Op 4 maart 2003 maakten UNICEF en de LTTE bekend dat zij gezamenlijk een actieplan hadden opgesteld ter ondersteuning van die kinderen die slachtoffer zijn van de oorlog. In de persverklaring die hiertoe werd uitgegeven verklaarde Thamilselvan, het hoofd van de politieke vleugel van de LTTE, dat alle militaire commandanten en de hoofden van de politieke secties in de verschillende districten de opdracht hadden gekregen geen kinderen onder de 18 te rekruteren. De LTTE zou meer dan 350 kinderen hebben teruggestuurd naar hun families.⁷⁶ Sinds deze persverklaring is het aantal meldingen van rekrutering van minderjarigen afgenomen, maar meldingen vanuit het noorden en vooral het oosten blijven voorkomen.

Wijze van rekrutering

De LTTE rekruteert kinderen voor het verrichten van ondersteunende diensten of voor gevechtshandelingen. De rekrutering vindt plaats door de lokale LTTE-afdelingen. Persberichten en rapporten van mensenrechtenorganisaties maken regelmatig melding van de inzet van minderjarige soldaten door de LTTE, waarbij de LTTE ouders van minderjarigen dwingt hun kinderen af te staan onder bedreiging van inbeslagname van grond en huizen. Iedere familie zou minimaal één kind moeten afstaan.⁷⁷ Ongeveer zestig procent van de nieuw gerekruteerden zou jonger zijn dan 18 jaar waarbij de jongste rekruten 10-11 jaar zouden zijn. Zij zijn afkomstig uit de armste gebieden van de 'uncleared areas' en worden in het algemeen gedwongen gerekruteerd.⁷⁸ De LTTE rekruteert kinderen door voorlichting op scholen, het tonen van films en door bij gezinnen met kinderen langs te gaan. Ouders en hun kinderen werden onder zware psychologische druk gezet.

Opvang van alleenstaande minderjarige asielzoekers

Aanvragen voor de opvang van uitgeprocedeerde minderjarige asielzoekers geschieden door tussenkomst van het *Commissioner's Department of Probation and Child Care Services* (DPCC). Het DPCC valt onder het '*Ministry of Social Service*'. Voorwaarde om in aanmerking te komen voor de zorg van het bovengenoemde departement is dat de minderjarige asielzoeker geen ouders of verzorgers heeft of indien betrokkene gehandicapt is of minvermogende ouders heeft. De opvangmogelijkheden worden geboden aan zowel jongens als meisjes tot 18 jaar. De tehuizen voorzien in onderdak,

⁷⁶ Joint *LTTE/UNICEF* press release, 4 maart 2003.

⁷⁷ Zie hiertoe o.m. *The University Teachers for Human Rights*, Jaffna Special Report 16, 18 maart 2003.

⁷⁸ *The University Teachers for Human Rights*, Jaffna, Information Bulletin 27, 1 februari 2002, p.4-5 en *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.17.

voedsel en onderwijs en bieden veiligheid aan minderjarigen. Als een kind de leeftijd van 18 jaar bereikt, dan moet het kind het desbetreffende tehuis verlaten.

Het is de regel om in gevallen waarin de betrokken alleenstaande minderjarige afkomstig is uit het buitenland, contact op te nemen met het Srilankaanse ministerie van Buitenlandse Zaken. Hierbij dienen de volgende gegevens overgelegd te worden:

- achternaam en de voornamen van de minderjarige;
- geboortedatum en -plaats;
- het laatste bekende woonadres in Sri Lanka;
- namen en adressen van familie en relaties.

Het Srilankaanse ministerie van Buitenlandse Zaken regelt de feitelijke toestemming voor de betrokken minderjarige om terug te keren naar Sri Lanka. Tevens wordt er contact opgenomen met het DPCC, dat vervolgens bepaalt in welk tehuis betrokkene kan worden opgenomen. Deze selectie vindt plaats op basis van geloof, etniciteit, leeftijd, sekse en de regio waaruit de betrokken minderjarige van oorsprong afkomstig is. Gepoogd zal worden de betrokken minderjarige op te vangen in een tehuis in de regio waaruit hij afkomstig is. Na aankomst in Sri Lanka zal de minderjarige, indien er plaats is, in het desbetreffende tehuis worden opgenomen. Indien er geen plaats is in het geselecteerde opvangtehuis, dan is er een mogelijkheid tot tussentijdse opvang in Colombo. In geval van plaatsing zal de *Commissioner* trachten ouders en verwanten op te sporen. Indien geen verwanten gevonden kunnen worden, dan heeft het DPCC zelf het mandaat de voogdij te regelen totdat betrokkene meerderjarig is.

3.4.4 Dienstplichtigen en militairen

Rekruteringen door het Srilankaanse leger

Het Srilankaanse leger is een vrijwilligersleger. In Sri Lanka bestaat geen dienstplicht, en er bestaat daarom geen bepaling omtrent bestraffing van dienstweigering. Rekrutering vindt plaats middels uitgebreide wervingscampagnes waarbij het leger langs scholen, universiteiten en andere openbare gelegenheden gaat om te werven. Met name kinderen uit armere gezinnen en werkeloze jongeren gaan in dienst, omdat dit de mogelijkheid biedt de armoede te ontvluchten en een opleiding te krijgen.

Desertie

In Sri Lanka zouden in totaal ongeveer 50.000 mensen hebben gedeserteerd uit de landmacht, ongeveer 5000 deserteerden uit de marine en 4000 uit de luchtmacht. In 2002 is sprake van ruim 7000 deserteurs. Veel deserteurs maken zich schuldig aan criminele activiteiten. In oktober 2002 werd bekend gemaakt dat een speciale politiedivisie zal worden opgericht om criminele deserteurs van het leger en de marine op te sporen.⁷⁹ In maart 2003 besloot het Srilankaanse leger de opsporing van deserteurs te staken en in plaats daarvan aan deserteurs die zichzelf zouden melden ontslagcertificaten af te geven,

⁷⁹ *Sri Lanka Monitor*, oktober 2002.

nadat zij eventueel uitstaande schulden hebben betaald en hun wapens hebben ingeleverd.⁸⁰

Desertie wordt ingevolge artikel 13 van de *Army Act* bestraft met ten hoogste drie jaar gevangenisstraf. Op het verbergen van een deserteur staat ingevolge artikel 133 van het Srilankaanse Wetboek van Strafrecht een straf van ten hoogste twee jaar. Wegens het gebrek aan vrijwilligers voor het leger is de bestraffing bij desertie in de praktijk gering en worden deserteurs na een korte detentieperiode in het algemeen teruggestuurd naar het legeronderdeel waarbij zij gestationeerd waren voor hun desertie. Regelmatig worden algemene amnestieregelingen afgekondigd waardoor deserteurs zonder straf weer opgenomen kunnen worden in het leger.⁸¹ De overgrote meerderheid van de Srilankaanse veiligheidstroepen is Singalees. Er is echter geen sprake van een onevenredige of discriminatoire bestraffing van Tamils die gedeserteerd zijn uit het leger.

⁸⁰ *Sunday Leader*, 2 maart 2003.

⁸¹ Zie hiertoe ook de algemene ambtsberichten Sri Lanka van 11 juli 2001, p.33-34 en 24 maart 1998, p.25.

4. Migratie

4.1 Opvang van binnenlands ontheemden

Het conflict dat sinds 1983 in Sri Lanka woedde, heeft geleid tot meer dan 800.000 binnenlands ontheemden. Het *US Department of State* maakt melding van het feit dat aan het einde van 2002 als gevolg van het vredesproces meer dan 220.000 binnenlands ontheemden waren teruggekeerd naar de omgeving waar zij oorspronkelijk vandaan kwamen.⁸² Begin april 2003 maakte de Europese Commissie bekend zes miljoen euro aan hulp ten behoeve van de (binnenlandse) ontheemden in Sri Lanka te geven.

Tamils die de gebieden die onder controle van de LTTE staan ontvluchten, kunnen verblijven in de gebieden die onder controle staan van de regering, waaronder Colombo. Door de toegenomen bewegingsvrijheid is het voor Tamils veel eenvoudiger geworden zich vanuit door de LTTE-gecontroleerde gebieden te verplaatsen naar regeringsgebied.

Het kwam voor dat Tamils, als gevolg van hun etniciteit, in Colombo lastig gevallen werden door Singalezen, maar gedurende de verslagperiode zijn hiervan geen meldingen geweest.

4.2 Terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers

Terugkeerovereenkomst

In oktober 2001 werd de bestaande terugkeerovereenkomst tussen Nederland en Sri Lanka verlengd voor een periode van twee jaar. In 2002 werd een terugkeerovereenkomst afgesloten tussen de Europese Unie en Sri Lanka. Deze is vooralsnog niet door het Srilankaanse parlement geratificeerd waardoor deze nog niet van kracht is. Naar verwachting zal de ratificatie wel in 2003 plaatsvinden.

Identiteitsonderzoek op het vliegveld

Na aankomst op het vliegveld worden de meeste repatrianten gecontroleerd door de Srilankaanse immigratiemedewerkers. Indien er twijfel bestaat omtrent de identiteit van de betrokken persoon, dan wordt deze door de Immigratiedienst doorverwezen naar de 'Criminal Investigation Department' (CID). Bij de CID ondergaan de repatrianten een identiteitsonderzoek waarbij de personalia van betrokkene worden onderzocht en wordt nagegaan of de desbetreffende repatriant wellicht in het verleden betrokken is geweest bij criminele activiteiten. Hiertoe wordt een verklaring van betrokkene opgenomen waarin onder meer wordt ingegaan op de geboorteplaats van betrokkene, zijn werkzaamheden in Sri Lanka voordat hij het land verliet, wie zijn reisagent was (dit in verband met onderzoeken naar mensensmokkel) en wat de reden is waarom hij is teruggestuurd. Tevens worden de vingerafdrukken van betrokkene genomen. Bij het

⁸² *US Department of State, Sri Lanka report on human rights practices for 2002* (31 maart 2003), p.14.

afnemen van deze verklaring kan het voorkomen dat de repatriant, indien hij niet meewerkt aan het verschaffen van informatie omtrent zijn identiteit, onder zware druk wordt gezet en ruw (zoals bijvoorbeeld slaan) wordt behandeld. Dit is echter sinds juli 2001, voor zover bekend, niet meer voorgekomen.

Bij het '*National Intelligence Bureau*' (NIB) wordt gecontroleerd of de betrokken persoon voorkomt in haar registers. Het NIB heeft één dag nodig voor dit onderzoek. Betrokken personen dienen binnen 24 uur te worden voorgeleid aan het *Magistrate's Court* te Negombo. Gedurende de tijd waarin de gegevens van de betrokken repatriant gecontroleerd worden, verblijft hij in de ruimte van de CID op het vliegveld. De CID beschikt niet over een cellencomplex op het vliegveld.

Sinds 2001 mag het merendeel van de repatrianten na controle van hun identiteitsgegevens het vliegveld verlaten. Het is enkele malen voorgekomen dat repatrianten, meestal binnen 24 uur maar in sommige gevallen binnen 48/72 uur, zijn overgedragen aan de CID en vervolgens overgebracht naar de rechtbank in Negombo. Dit betekende dus in de praktijk dat de repatrianten onder begeleiding van de CID het vliegveld verlieten. Sommige repatrianten die veel weerstand boden, werden hierbij geboeid. In Negombo besliste de rechter of betrokkene op basis van de op dat moment door de CID aangeleverde gegevens werd overgebracht naar de gevangenis ofwel werd vrijgelaten op borgtocht in afwachting van afronding van het onderzoek, danwel gewoon werd vrijgelaten. Gedurende de verslagperiode zijn, voor zover bekend alle gerepatrieerden nog dezelfde dag vrijgelaten al dan niet op borg.

Het kwam voor dat, indien er sterke aanwijzingen waren dat een persoon zich in het verleden in Sri Lanka schuldig had gemaakt aan overtreding van de Srilankaanse wetgeving, bijvoorbeeld omdat hij was geregistreerd bij het NIB, hij enkele dagen langer door de CID werd vastgehouden, alvorens hij voor de rechter in Negombo werd gebracht. In de praktijk is dit gedurende de verslagperiode voor zover bekend niet voorgekomen. De behandeling van repatrianten met littekens van welke aard dan ook wijkt niet af van de behandeling van repatrianten zonder littekens. Evenmin zijn er aanwijzingen dat repatrianten met littekens van welke aard dan ook, tijdens de periode van 48/72 uur waarin zij werden vastgehouden door de CID, te maken hadden met een verhoogd risico op verdenking van LTTE-betrokkenheid en een daarop volgende langere detentie.

Reisdocumenten

Op 5 juli 2000 heeft de controller van het *Department of Immigration and Emigration*, de heer N. Bambaravanage, aan vertegenwoordigers van de Duitse, Australische en Nederlandse ambassade toegezegd dat alle reisdocumenten waarmee repatrianten reizen, bij aankomst in Sri Lanka door de autoriteiten gekopieerd zullen worden, dat de repatriant vervolgens hetzij in het bezit zal blijven van het originele document dan wel in het bezit wordt gesteld van een kopie die zal worden voorzien van een aantal stempels.⁸³ Deze toezegging wordt tot op heden nageleefd.

⁸³ Zie hiertoe het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van 13 juli 2000.

In de praktijk worden door de Srilankaanse autoriteiten in het buitenland drie soorten vervangende reisdocumenten (*laissez passer*, LP's) afgegeven.

1. Een *emergency passport* in de vorm van een A4-tje. Hierop staat onder meer vermeld dat dit document na aankomst in Sri Lanka overhandigd dient te worden aan de immigratie-autoriteiten.
2. Een *emergency certificate*, gelijkend op een gewoon paspoort, waarop eveneens staat vermeld dat dit document na aankomst in Sri Lanka overhandigd dient te worden aan de immigratie-autoriteiten.
3. Een ICOM (*Identity Certificate Overseas Missions*)-document, gelijkend op een gewoon paspoort, dat voor een bepaalde tijd geldig is. Na aankomst in Sri Lanka wordt dit document door de immigratieautoriteiten op het vliegveld gecontroleerd waarna het als regel wordt geretourneerd aan de repatriant.

Door de Srilankaanse vertegenwoordiging in Den Haag wordt aan repatrianten een document zoals genoemd onder 3 afgegeven.

De reisdocumenten van Srilankaanse repatrianten uit Nederland worden bij aankomst in Sri Lanka als regel dus niet ingenomen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Duitse repatrianten, die reizen op een document zoals genoemd onder 2 (zie hierboven), dat derhalve wel wordt ingenomen door de Srilankaanse autoriteiten.⁸⁴ Met deze (al dan niet gekopieerde documenten) kunnen repatrianten bij persoonscontroles door veiligheidsinstanties hun identiteit aantonen. Tevens kunnen zij zich hiermee identificeren bij de aanvraag van een vervangend identiteitsbewijs.

In die gevallen waarin het document wel wordt ingenomen (zoals bijvoorbeeld bij repatrianten die afkomstig zijn uit Duitsland), krijgt de desbetreffende repatriant naast de kopie van het document ook een verklaring waarin vermeld staat dat het document is ingenomen en dat het document op het hoofdkantoor van Immigration in Colombo kan worden opgehaald.

Immigrants and Emigrants Act

Teruggestuurde afgewezen asielzoekers behoeven doorgaans niet te vrezen te worden vervolgd op grond van de *Immigrants and Emigrants Act*, tenzij zij inreizen met een vals reisdocument.⁸⁵ Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe versie van de *Immigrants and Emigrants Act* maar niet is bekend wanneer deze hernieuwde wet door het Srilankaanse parlement zal worden behandeld.

4.3 Beleid van andere westerse landen

Terugkeervereenkomsten

Per 1 november 2000 is in Zwitserland een terugkeerprogramma operationeel dat

⁸⁴ Zie hiertoe het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van 6 november 1998, p.23, noot 29.

⁸⁵ Zie hiertoe de algemene ambtsberichten Sri Lanka van 30 september 1999 en 15 december 1999 inzake de *Immigrants and Emigrants Act*.

vrijwillige terugkeer naar Sri Lanka moet bevorderen. Het programma voorziet in economische hulp, ondersteuning bij aankomst in Sri Lanka en professionele bijscholing voor die Srilankanen die te kennen geven terug te willen keren naar Sri Lanka.⁸⁶

Denemarken sloot op 18 augustus 1998 met Sri Lanka een terugkeerovereenkomst die vergelijkbaar is met die welke Nederland in 1997 afsloot. Noorwegen sloot in april 2000 met Sri Lanka een soortgelijke terugkeerovereenkomst. Ook Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk sloten met Sri Lanka een terugkeerovereenkomst. Eind september 2001 sloot Italië met Sri Lanka een terugkeerovereenkomst die eveneens vergelijkbaar is met de terugkeerovereenkomst die Nederland in 1997 afsloot. Sinds het afsluiten van deze terugkeerovereenkomst heeft Italië enkele honderden Srilankanen gerepatriëerd.

Beleid van andere landen

Australië, België, Canada, Duitsland, Frankrijk, Denemarken, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk en Zwitserland achten de situatie in Sri Lanka veilig genoeg om gedwongen terugkeer verantwoord te achten. Alle bovengenoemde landen zijn gedurende de verslagperiode doorgestaan met het terugsturen van Tamils naar Sri Lanka.

4.4 UNHCR-positie

UNHCR is positief over de ontwikkelingen in Sri Lanka en is nog immer van oordeel dat uitgeprocedeerde Srilankaanse asielzoekers van wie na een zorgvuldige procedure is bepaald dat zij niet te vrezen hebben voor vluchtelingrechtelijke vervolging, kunnen terugkeren naar Sri Lanka.

In Tamil Nadu in het zuiden van India zouden zich ongeveer 110.000 Tamil-vluchtelingen bevinden. Ofschoon onder meer UNHCR de tijd nog niet rijp acht voor terugkeer van deze vluchtelingen naar Sri Lanka, zijn enkele duizenden al teruggekeerd.

⁸⁶ Zie hiertoe ook: <http://www.iom.int/Switzerland/Srilanka>.

5. Samenvatting

Na het aantreden van de nieuwe regering onder leiding van premier Ranil Wickremasinghe is het vredesproces in een stroomversnelling gekomen. Nadat in december 2001 door de strijdende partijen een staakt-het-vuren voor een maand werd afgekondigd, werd op 22 februari 2002 door zowel de Srilankaanse autoriteiten als de LTTE een overeenkomst getekend waarmee een staakt-het-vuren voor onbepaalde tijd werd afgesloten. Sinds 4 september 2002 is de LTTE niet langer een verboden organisatie in Sri Lanka. Vredesbesprekingen vinden sinds september 2002 plaats. De *Sri Lanka Monitoring Mission* houdt toezicht op het staakt-het-vuren. Sinds het van kracht worden van het staakt-het-vuren houden beide partijen zich grotendeels hieraan, ofschoon er gedurende de verslagperiode wel diverse meldingen zijn geweest van schendingen door de LTTE, zoals rekrutering van minderjarigen en afpersing. Eind april 2003 schortte de LTTE de deelname aan het vredesproces op. Ofschoon de LTTE momenteel geen plaats neemt aan de onderhandelingstafel, heeft dit niet geleid tot hervatting van de gewapende strijd of tot een verslechtering van de veiligheidssituatie.

De mensenrechtensituatie in Sri Lanka is gedurende de verslagperiode sterk verbeterd. Willekeurige arrestaties en detenties onder de PTA komen niet meer voor en ook het aantal meldingen van mishandeling en foltering is sterk afgenomen. De meldingen van mishandeling betroffen hoofdzakelijk personen die waren gearresteerd op verdenking van het plegen van een commuun delict en die op het politiebureau werden mishandeld. Er is volledige bewegingsvrijheid in Sri Lanka.

Zowel de UNHCR als een groot aantal westerse landen zijn van mening dat het verantwoord is door te gaan met het repatriëren van uitgeprocedeerde Srilankaanse asielzoekers.

Bijlage I: Geraadpleegde bronnen

- Amnesty International (Londen):
 - 'Sri Lanka, AI urges the government to stop torture' (ASA 37/017/2002).
 - 'Sri Lanka: Fear for Safety/Child Soldiers (ASA 37/005/2002).
 - 'Effective medical reports needed to aid protection of rape of women in custody in Sri Lanka (ASA 37/004/2002).
 - Amnesty International Jaarboek 2001, hoofdstuk Sri Lanka, p.3.
- Asian Human Rights Commission
 - Sri Lanka, on the misconduct of the Chief Justice of Sri Lanka (1 april 2003).
- British Refugee Council:
 - Sri Lanka Monitor (mei 2002 - november 2002).
- Economist Intelligence Unit,
 - Country Reports Sri Lanka, mei 2002 - april 2003.
- Home for Human Rights
 - Monthly News Brief, juni 2002 - mei 2003.
- Human Right Watch (New York, Washington, Londen, Brussel):
 - World Report 2002.
- Inform, Sri Lanka Information Monitor:
 - Monthly Situation Reports (juni 2002 - april 2003).
- ICRC
 - News Letter juli 2002.
- International Organisation for Migration:
 - <http://www.iom.int/Switzerland/Srilanka>.
- Keller, W, *Sri Lanka - Frieden am seidenen Faden* in: E+Z, jrg 43, nr. 5 (mei 2002).

- Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, Ambtsberichten:
 - 24 maart 1998 (DPC/AM 675518).
 - 6 november 1998 (DPC/AM 613652).
 - 30 september 1999 (DPC/AM 642893).
 - 15 december 1999 (Immigrants and Emigrants-act).
 - 28 juli 2000 (DPC/AM 686233).
 - 22 augustus 2000 (DPC/AM 690579).
 - 7 februari 2001 (DPC/AM 717789).
 - 28 april 2001 (DPC/AM 717789).
 - 11 juli 2001 (DPC/AM 707997).
 - 15 mei 2002 (DPV/AM 749121).

- Nieuwenhuis, Evert, 'Opa, hij wil het over de vrede hebben' in: Wordt Vervolgd (november 2002).

- Nieuwenhuis, Evert, 'De laatste hete zomer' in: Internationale Samenwerking, (januari 2003).

- Persberichten:
 - BBC, AFP, Associate Press, Reuters, ANP.

- Srilankaanse kranten:
 - The Island.
 - The Daily News.
 - Daily Mirror.
 - Sunday Times.

- University Teachers for Human Rights:
 - Information Bulletin 27, (10 oktober 2001).
 - Information Bulletin 28, (1 februari 2002).
 - Special Report No.16, (18 maart 2003).

- UN Commission on Human Rights:
 - Report on Enforced or Involuntary Disappearances (E/CN.4/2000/64).
 - Report on Enforced or Involuntary Disappearances, report on the visit to Sri Lanka (E/CN.4/2000/64/add 1).
 - Report on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment (E/CN.4/2000/9), par. 929-974.
 - Report of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination 2001 (A/56/18) par. 321-342.

- United Kingdom Home Office
 - Sri Lanka Assessment (oktober 2002).

- UNICEF, Sri Lanka Donor Update, d.d. 18 oktober 2000.
 - www.unicef.org/crc/opcac-tableweb.htm

- U.S. Department of State:
 - Sri Lanka Country Report on human rights practices for 1999 (februari 2000).
 - Report on International Religious Freedom: Sri Lanka, (september 2002).
 - Sri Lanka Country Report on human rights practices for 2000 (februari 2001).
 - India Country Report on human rights practices for 2001 (maart 2002).
 - Sri Lanka Country Report on human rights practices for 2001 (maart 2002).
 - Narcotics Control Strategy Report_South-West Asia (maart 2002).
 - Sri Lanka Country Report on human rights practices for 2002 (maart 2003).

- Websites
 - www.epdpnews.com
 - www.peaceinsrilanka.org
 - www.dailymirror.lk/2002

Bijlage II: Lijst van afkortingen

Autoriteiten:

- *AG: Attorney General ofwel Procureur Generaal.
- *DPCC: Department of Probation and Child Care Services.
- *GA: Government Agent, lokale vertegenwoordiger van de regering.
- *JMO: Judicial Medical Officer. Gerechtelijke arts.
- *NERF: North East Reconstruction Funds.
- *PSC: Parliamentary Select Committee. Vaste commissie van het Srilankaanse Parlement.
- *SIHRN: Sub-Committee on Immediate Humanitarian and Rehabilitation Needs.
- *SLMM: Sri Lanka Monitor Mission.

Documenten:

- *LP: Laissez-passer, vervangend reisdocument.
- *NIC: National Identity Card, identiteitskaart met foto, uitgereikt vanaf 16 jaar, dient iedere Srilankaan steeds op zak te hebben.

Humanitaire hulporganisaties:

- *AI: Amnesty International.
- *MSF: Médecins sans Frontières (= AZG : Artsen Zonder Grenzen).
- *ICRC: International Red Cross.
- *OMCT: Organisation Mondiale contre la Torture.
- *UNDP: United Nations Development Programm.
- *UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees.

Leger en politie:

- *ASP: Assistant Superintendent of Police.
- *CCD: Colombo Crimes Division.
- *CDB: Crime Detection Bureau, onderdeel van de politie.
- *CID: Criminal Investigation Department, onderzoeksafdeling van de politie.
- *CRD: Criminal Records Department, onderdeel van de politie, bewaart vingerafdrukken.
- *CSU: Counter Subversive Unit, onderdeel van de politie.
- *DII: Directorate of Internal Intelligence, onderdeel van de politie.
- *DFI: Directorate of Foreign Intelligence, onderdeel van de politie.
- *IPKF: Indian Peace Keeping Force, Indiase interventiemacht die in 1987-1990 actief was op Jaffna schiereiland ter handhaving van het Indiase vredesplan.
- *JOB : Joint Operations Bureau, in december 1999 opgericht onder de National Security Council (NSC). Voormalig legerchef Rohan Daluwatte benoemd tot hoofd.
- *NIB: National Intelligence Bureau, onderdeel van de politie.
- *NSC: National Security Council, nationale veiligheidsraad o.l.v. president Kumaratunga.
- *OCC: Operation Command Colombo, bestaat uit drie divisies (Noord, Centraal en Zuid), wordt geleid door hoge officieren van de landmacht, de luchtmacht en de marine.
- *OIC : Officer in Charge.
- *SP: Superintendent of Police.

- *SSP: Senior Superintendent of Police.
- *STF: Special Task Force: paramilitaire commando-eenheid van de politie.
- *TID: Terrorist Investigation Division, onderdeel van de politie.

Mensenrechtenorganen van de overheid:

- *AHC: Anti-Harassment Commission. Op 7 september 1998 herdoopt tot CIUAD.
- *CIUAH: Committee of Inquiry into Unlawful Arrest and Harassment, heette voorheen AHC.
- *HRC: Human Rights Commission of Sri Lanka.
- *HRTF: Human Rights Task Force. Op 30 juni 1997 opgegaan in de HRC.
- *TPU: Torture Perpetrators Unit.

Particuliere organisaties:

- *CMEV: Centre for Monitoring Election Violence.
- *CRM: Civil Rights Movement.
- *FHD: Forum for Human Dignity, mensenrechten NGO in Colombo.
- *NAP: National Alliance for Peace.
- *Paffrel: People's Action for Free and Fair Election.

Singalese partijen:

- * JVP: *Janatha Vimukthi Permana* (=People's Liberation Front of Volksbevrijdingsfront), linkse singalese partij die in 1971 en in 1987-89 een mislukte opstand in het zuiden van SL ontketende maar bij het aantreden van de PA-regering in augustus 1994 werd gelegaliseerd. Deze partij is zeer nationalistisch en fel gekant tegen het huidige vredesproces.
- *NFAT: National Front Against Tigers. Radicale Singalese groepering die sterk gekant is tegen iedere concessie aan de Tamils.
- *PA: People's Alliance. Alliantie onder leiding van de SLFP. Dit is de partij van de huidige president Kumaratunga.
- *PLF: People's Liberation Front. Engelstalige benaming voor JVP (zie hierboven).
- *SLFP: Sri Lanka Freedom Party. Socialistische partij, na de onafhankelijkheid van Sri Lanka o.l.v. Solomon Bandaranaike, na zijn dood o.l.v. van zijn weduwe Sirimavo Bandaranaike, nu o.l.v. zijn dochter Chandrika Bandaranaike-Kumaratunga (de huidige president).
- *UNF: United National Front. Coalitie van de UNP, CWC, UPF en enkele leden van de SLMC die in deze vorm aan de verkiezingen van december 2001 heeft deelgenomen.
- *UNP: United National Party. Singalese partij, regeringspartij in de jaren 1977-1994, thans de grootste regeringspartij. De partij staat onder leiding van de huidige premier Ranil Wickremasinghe.

Gematigde Tamil-partijen en bewegingen:

- *ACTC: All Ceylon Tamil Congress. Partij die deel uitmaakt van de Tamil National Alliance.
- *CWC: Ceylon Workers' Congress, partij van Plantage-Tamils, samenwerkend met de voormalige PA-regering maar nu onderdeel uitmakend van de UNF.
- *DPLF: Democratic People's Liberation Front. Dit is de politieke tak van PLOTE en heeft onder die naam een zetel gewonnen tijdens de verkiezingen van 5 december 2001.

- *EPDP: Eelam People's Democratic Party, legale Tamil-partij o.l.v. Douglas Devananda met machtsbasis op de eilanden ten westen van Jaffna, w.o. het eiland Delft.
- *EPRLF: Eelam People's Revolutionary Liberation Front, Tamil-organisatie o.l.v. V. Perumal, actief in het oosten, en sinds januari 1997 eveneens in Jaffna.
- *PLOTE: People's Liberation Organisation of Tamil Eelam, legale Tamil-partij samenwerkend met het leger in Vavuniya (noorden) sinds januari 1997 eveneens in Jaffna.
- *TELO: Tamil Eelam Liberation Organization, legale Tamil-partij, politiek en militair actief in de Oostelijke Provincie, sinds januari 1997 eveneens in Jaffna.
- *TNA: Tamil National Alliance. Een coalitie van Tamilpartijen ACTC, TULF, TELO en EPRLF (factie Suresh).
- *TULF: Tamil United Liberation Front, legale Tamil-partij, politiek actief in Colombo en in het noorden (op Jaffna-schiereiland).

Radicale Tamil-bewegingen:

- *EROS: Eelam Revolutionary Organisation of Students, werkte in het verleden samen met de LTTE.
- *LTTE: Liberation Tigers of Tamil Eelam, militante Tamil-beweging o.l.v. Veluppillai Prabhakaran, strijdt voor onafhankelijk Tamil-thuisland (*Tamil Eelam*) op Sri Lanka.

Partijen van de Plantage-Tamils:

- *CWC: Ceylon Worker's Congress o.l.v. S. Thondaman. Werkt samen met de UNF-regering.
- *UPF: Upcountry People's Front o.l.v. P.Chandrasekeran. Werkt samen met de UNF-regering.

Moslim-partijen:

- *NUA: National Unity Alliance.
- *SLMC : Sri Lanka Moslim Congress, maakt deel uit van de UNF-regering.

Wetgeving:

- *CCP: Code of Criminal Procedure, het Srilankaanse wetboek van strafprocesrecht.
- *ER: Emergency Regulations, noodwetgeving krachtens noodtoestand, voor het eerst ingeroepen in 1983. Afschaft in juli 2001.
- *FRA: Fundamental Rights Application.
- *PSO: Public Security Ordinance.
- *PTA: Prevention of Terrorism Act (1979), noodwetgeving, van kracht sinds juli 1979.